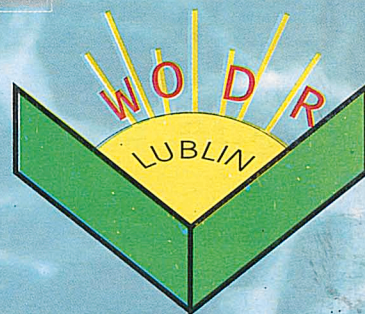

LIPIEC SIERPIEŃ 7-8 (153- 154) 2001

DORADZTWO ROLNICZE

Cena 1,3 zł

Oddział w Grabanowie

ISSN 1233-8494

Foto Andrzej Mazur

Spis treści

Gmina Serokomla.....	2
Rachunkowość rolnicza w 2000 roku - produkcja zwierzęca.....	3
Celowość i terminy wapnowania....	4
Nawożenie rzepaku.....	5
Lucerna bogate źródło białka.....	7
Walka z chwastami w kukurydzy....	8
Walka z pędrakami.....	8
Odchów jałówek pozostawionych na odnowienie stada.....	9
Podstawowe wiadomości o strusiach.....	10
Pryszczyca.....	11
Potencjał rozrodowy krów wysokomlecznych.....	12
Woda w żywieniu zwierząt.....	13
Konserwować czy nie.....	14
Konserwacja pasz objętościowych.....	14
Porady pszczelarskie.....	15
Renty strukturalne dla rolników.....	17
Bezpieczne zniwa.....	18
Pouczająca wizyta.....	19
Festyn agroturystyczny.....	20
Ochrona środowiska w gminie Parczew.....	21
Wartości odżywcze pokrzywy....	22
Pozwólmy sobie pomóc.....	22

*Jest najmniejszą gminą powiatu łukowskiego
- pow. 7 723 ha. Miejscowość gminna położona jest
nad rzeką Czarna, w odległości 27 km. od Łukowa.*

Gmina Serokomla

Dzisiaj jest to osada, ale kiedyś było inaczej. Dzięki temu, że Serokomla leżała przy trakcie prowadzącym z Przemysła przez Lublin do Warszawy, miała duże możliwości rozwoju, pomimo że nie ominęła jej żadna wojna. W XIII wieku przeszła tędy horda tatarska, później był "potop szwedzki", w 1812 roku przeszły tędy wojska Napoleona. W 1545 roku jeden z właścicieli - Piotr Kijeński, sędzia Ziemi Lubelskiej herbu Syrokomla uzyskał dla Serokomli przywilej miejski. Jeszcze dzisiaj widoczny jest w centrum układ urbanistyczny z dużym rynkiem i otaczającymi go domami.

W 1775r. dobra wsi nabył w drodze dziedziczenia Ignacy Scipio del Campo, podstoli Wielkiego Księstwa Litewskiego za zgodą Sejmu. Na terenie dzisiejszej Hordzieży założył on piękny ogród i wystawił pałac, ale kiedy w XIX w. Serokomla przeszła w ręce L. Estreichera, wszystko popadło w ruinę. W 1870 r. w odwet za czynny udział mieszkańców w powstaniu styczniowym, Komitet Urządzający w Królestwie Polskim, wykonując ukaz carski przemianował Serokomlę na osadę.

W październiku 1939 r. Serokomla była jednym z głównych miejsc koncentracji wojska polskiego i areną działań Samodzielnej Grupy Operacyjnej "Polesie". Po decydującej bitwie Niemcy rozstrzelali 32 osoby, głównie żołnierzy ujętych w bitwie. Nie była to ostatnia tragedia, jaka rozegrała się na terenie tej gminy. 14 kwietnia 1940 r. za zabicie rodziny kolonisty niemieckiego w Józefowie, Niemcy rozstrzelali 223 osoby. Dzisiaj na miejscu zbrodni stoi pomnik ku czci zamordowanych, a ich proch w 1956 r. przeniesiono na cmentarz w Serokomli.

Od 1998 r. wójtem gminy jest mgr

Krzysztof Stępnik, a przewodniczącym Rady Gminy p. Irena Korosić. 16 wsi zamieszkuje ok. 4600 mieszkańców, którzy utrzymują się głównie z rolnictwa. Władze gminy starają się poprawić infrastrukturę. Prowadzone są prace przy budowie dróg i wodociągu. W następnej kolejności ma być przeprowadzona gazyfikacja gminy.

W życiu gminy uczestniczy Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, który prowadzi działalność na rzecz społeczności wiejskiej. Organizowane są szkolenia, pokazy i wyjazdy szkoleniowe. Największym zainteresowaniem cieszą się zagadnienia związane z produkcją mleka (11 gospodarstw posiada certyfikaty), uprawą kukurydzy, uprawami sadowniczymi i rachunkowością rolną. Dyżury w UG pełnione są w środy i wtedy rolnicy mogą zasięgnąć porady u doradcy.

Elżbieta Kędziora - PZDR Łuków

PRONAR

**Narew 17-210 Narew
woj. podlaskie**

ul. Mickiewicza 101A

tel./fax (0 85)681 63 29, 681 64 29,

tel kom. 090 265 466, 090 265 467

Producent ciągników rolniczych.

Od miesiąca czerwca ubiegłego roku rolnicy mają możliwość nabycia ciągników z nową, opracowaną z uwzględnieniem cennych uwag użytkowników, wygodną kabiną zapewniającą wysoki komfort oraz doskonałe pole widzenia. Przykładem może być ciągnik MTZ 320A o mocy 35 KM.

Rachunkowość rolnicza w 2000 roku

Produkcja zwierzęca

1. Struktura produkcji zwierzęcej

Jednym z istotnych mierników intensywności organizacji gospodarstw w produkcji zwierzęcej jest wskaźnik obsady zwierząt w sztukach przeliczeniowych na 100 hektarów użytków rolnych (SP/100 haUR). Poziom tego wskaźnika dla zbiorowości gospodarstw objętych prowadzeniem rachunkowości w 2000 roku wyniósł 89,18 i był niższy od wskaźnika osiągniętego w roku 1999 o 7,25 SP/100 ha UR. W województwie lubelskim w roku 2000 wskaźnik obsady zwierząt na 100 ha UR wyniósł 79,81 co wskazuje, że w gospodarstwach z terenu naszego działania występuje stosunkowo wysoka obsada zwierząt i wysoki udział produkcji

zwierzęcej w towarowej produkcji rolnej.

W obrębie czterech ocenianych powiatów występuje zróżnicowanie koncentracji produkcji zwierzęcej. Najwyższy wskaźnik obsady zwierząt na 100 ha UR występuje na terenie powiatu radzyńskiego i łukowskiego gdzie odpowiednio wynosi: 162 szt. i 124 szt.

Oceniając parametr SP/100/ha UR w zależności od grup obszarowych - w gospodarstwach prowadzonych przez młodych rolników (nie uwzględniając drobiu) największa produkcja zwierzęca występuje w grupie powyżej 10 ha do 100 ha., gwałtowny spadek następuje w gospodarstwach o pow. powyżej 100 ha.

2. Skala i koncentracja głównych kierunków produkcji zwierzęcej

Problem skali i koncentracji produkcji zwierzęcej w gospodarstwach młodych rolników należy rozpatrywać w powiązaniu ze stopniem specjalizacji gospodarstw, która z kolei wiąże się z powierzchnią użytkowanych gruntów.

Udział gospodarstw bezinwentarzowych jest na ogół niewielki, wynosi 3,92% i wstępują one w grupie obszarowej powyżej 100 ha oraz w powiecie Parczew i Łuków i w gospodarstwach o małej powierzchni tj do 6 ha. W gospodarstwach o powierzchni do 10 ha najczęściej prowadzona jest produkcja drobiu. Największa koncentracja produkcji drobiarskiej występuje na terenie powiatu Radzyń Podlaski i Biała Podlaska.

W gospodarstwach powyżej 10 ha dominuje produkcja trzody i bydła. W roku 2000 nastąpił wzrost liczby krów w stosunku do roku 1999 w średnich gospodarstwach. Największa liczba krów występuje w powiecie łukowskim w gospodarstwach w grupie 20 - 30 ha - średnio 7,34 szt. w jednym gospodarstwie i w powiecie białskim w grupie gospodarstw o powierzchni 30 - 50 ha - średnio 4,99 szt. w jednym gospodarstwie. W gospodarstwach wskazanych zaznacza się również w 2000 roku duży wzrost liczby krów w stosunku do roku 1999. Świadczy to o korzystnych tendencjach ekonomicznych produkcji mleka.

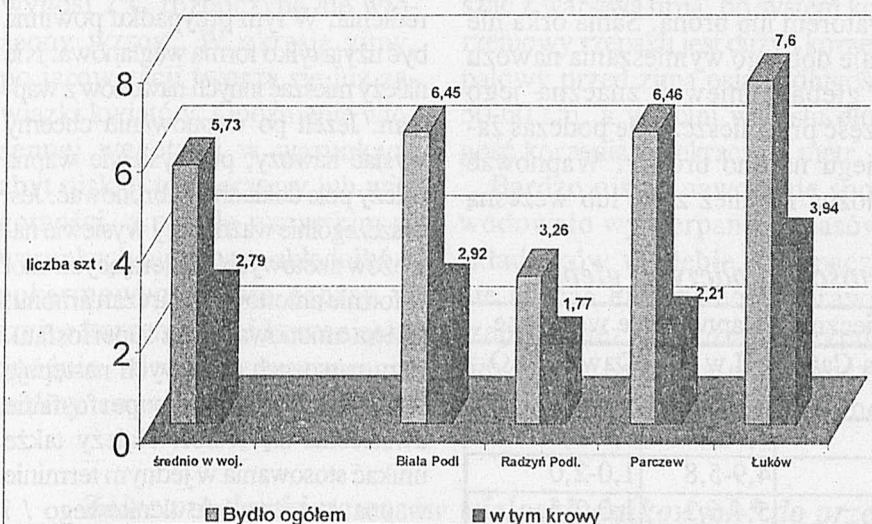
W 2000 roku we wszystkich powiatach za wyjątkiem pow. Biała Podlaska wystąpił wzrost chowu trzody chlewnej. Największa koncentracja produkcji trzody wystąpiła w powiecie radzyńskim i wyniosła średnio w jednym gospodarstwie 106 szt. Największy wzrost pogłowia trzody chlewnej średnio w jednym gospodarstwie wystąpił w powiecie łukowskim tj. o 12,16 szt. w stosunku do roku 1999.

Gospodarstwa młodych rolników zajmujące się chowem trzody z powiatu: radzyńskiego i łukowskiego posiadają dwu a nawet trzykrotnie większą koncentrację produkcji.

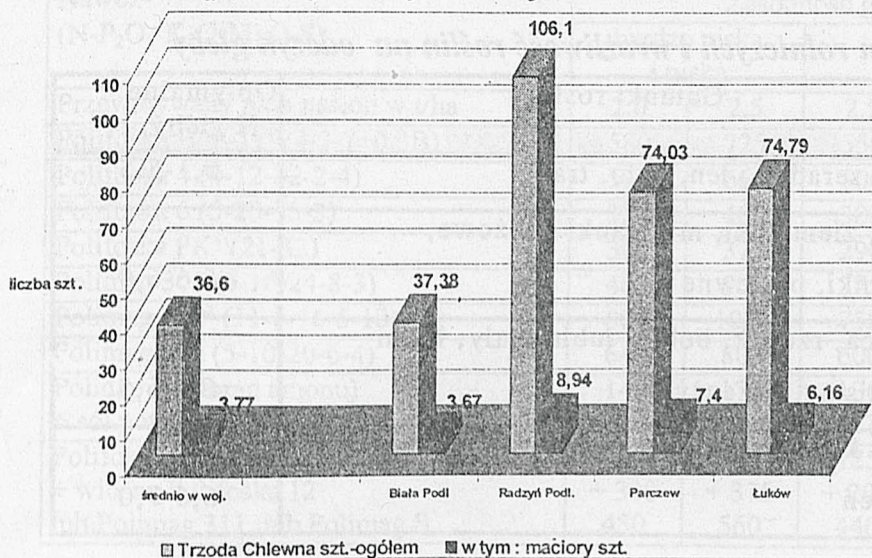
W województwie lubelskim w roku 2000 średnio w jednym gospodarstwie było 35,75 szt. trzody chlewnej. W związku z tym możemy śmiało stwierdzić, że zagłębie świńskie w województwie lubelskim to teren O/Grabanów, są to gospodarstwa o niskim wskaźniku bonitacji gleb.

Barbara Mazurek

Zróżnicowanie produkcji bydła w o/ Grabanów - 2000r,

Zróżnicowanie produkcji Trzody chlewnej o / Grabanów - 2000 r.

Celowość i terminy wapnowania

Zakwaszenie gleb w naszych warunkach klimatycznych jest procesem naturalnym. Razem z przesiąkającą wodą przemieszczają się znaczne ilości wapnia i magnezu w głąb. Dlatego niezbędne jest wapnowanie gleby przez co uzyskuje się odkwaszenie jej stwarzając pożądaną odczyn w środowisku glebowym, uzupełnienie niedoboru wapnia jako składnika pokarmowego roślin, poprawienie struktury gleby.

Gleby kwaśne, zwłaszcza ciężkie szybko zeskrapują się, stają się słabo przepuszczalne i nie zabezpieczają równomiernego zaopatrzenia roślin w wodę i składniki pokarmowe. Gleby takie są nadmiernie wilgotne lub zbyt suche. Silne zakwaszenie gleb powoduje zmniejszenie się w nich przyswajalnego magnezu. Brak tego składnika jest przyczyną słabego plonowania roślin w przypadku zbóż objawia się to ich

zółknięciem, nawet wypadaniem całych płatów roślin. Niedobór wapnia w glebie sprzyja uruchomieniu się dużej ilości glinu i manganu, które w nadmiarze są szkodliwe dla roślin. Jednocześnie unieruchamiający jest fosfor. Brak wapnia powoduje unieruchomienie molibdenu niezbędnego w większych ilościach dla roślin motylkowych gdyż składnik ten bierze udział w wiązaniu azotu atmosferycznego przez bakterie brodawkowe.

Najwłaściwszym terminem wapnowania jest okres późniwy, wówczas wapno rozsiewamy na ściernie po czym przykrywamy podorywką, a następnie bronujemy i wykonujemy orkę siewną. Można również rozsiać wapno po podorywce pod kolejne uprawki wykonane kultywatorem lub broną. Sama orka nie daje dobrego wymieszania nawozu z glebą ponieważ znaczna jego część przemieszcza się podczas zabiegu na dno bruzdy. Wapnować można również zimą lub wczesną

wiosną. W beśnieżną zimę lub gdy warstwa śniegu nie przekracza 10-15 cm rozsiewamy wapno na zamrożoną ziemię, niezależnie od tego czy jest zaorana czy nie. Wymieszanie nawozu z glebą nastąpi dopiero w czasie orki wiosennej. W ostateczności nawozy wapniowe można wysiać przed orką wiosenną, jednakże w takim przypadku należy stosować wyłącznie nawozy węglanowe, gdyż tlenkowe mogą powodować osłabienie wschodów i wypadanie roślin. Wapnowanie wiosenne i zimowe nie daje wyraźnych efektów w pierwszym roku, dlatego należy je stosować je pod rośliny mało wrażliwe na zakwaszenie. Praktykowane jest stosowanie głównych wapni w uprawie ziemniaków gdy rośliny osiągną 10-15 cm, przed przystąpieniem do pierwszego redlenia. W tym przypadku powinna być użyta tylko forma węglanowa. Nie należy mieszać innych nawozów z wapnem. Jeżeli po wapnowaniu chcemy wysiać nawozy, po wysiewie wapna należy pole dokładnie zabronować. Jest to szczególnie ważne przy wysiewie nawozów azotowych zawierających azot w formie amonowej /siarczan amonu, saletra amonowa / oraz superfosfatu. Przy nawozach azotowych następują straty azotu, a przy superfosfacie uwstecznia się fosfor. Należy także unikać stosowania w jednym terminie wapna / szczególnie tlenkowego / i obornika.

Benedykt Lipiński

Dawki wapna /CaO / w zależności od odczynu gleby

Kategoria agronomiczna gleb	Wapnowanie konieczne		Wapnowanie wskazane	
	PH Poniżej	Dawka CaO w t/ha	pH w Granicach	Dawka CaO w t/ha
Bardzo lekkie	4,4	2	4,5-5,4	0,5-1,5
Lekkie	4,8	2,5	4,9-5,8	1,0-2,0
Średnie	5,3	3,2	5,4-6,3	1,0-2,5
Ciężkie	5,6	3,5-4,0	5,7-6,6	1,5-3,0

Optymalne pH dla roślin rolniczych i wrażliwość roślin na odczyn gleby

Wrażliwość roślin na odczyn gleby	Gatunki roślin	Optymalne pH gleby
Mało wrażliwe	Łubin, seradela, len, żyto, trawy	5,1-5,5
Średnio wrażliwe	Owies, ziemniaki, mieszanki zbożowe, mieszanki, pastewne	5,6-6,0
Wrażliwe	Pszenica, rzepak, bobik, łubin biały, łubin wąskolistny, pszenżyto	6,1-6,5
Bardzo wrażliwe	Burak, kukurydza, lucerna, koniczyna, soja, jęczmień	6,6-7,0

Nawożenie rzepaku

Rzepak ozimy charakteryzuje się bardzo dużymi wymaganiami pokarmowymi i nawozowymi i już w okresie jesiennym pobiera znaczne ilości składników pokarmowych, głównie azotu (50 kg N z ha) i potasu (70 kg K₂O z ha). Ze względu na tak duże jesienne potrzeby pokarmowe rzepaku, nawożenie fosforem, potasem, siarką i magnezem zaleca się stosować przedsięwzięcie. Dobry rozwój rzepaku jesienią umożliwia nagromadzenie związków zapasowych w szyjce korzeniowej i w korzeniach, co powoduje lepsze zimowanie i zwiększa wiosenne tempo wzrostu. Już na początku marca, kiedy temperatura gleby wynosi 2°C rozpoczyna się wiosenny wzrost. W okresie zimy, po jarowizacji tworzą się już związki kwiatów. Opóźnienie wiosennej vegetacji w warunkach zbyt niskiej temperatury lub wilgotności, a przede wszystkim w warunkach niedoboru składników pokarmowych (małe zapasy w szyjce korzeniowej i korzeniach) opóźnia wiosenną regenerację rośliny co wpływa na mniejszą

liczbę pędów, a tym samym łuszczyn na roślinie. W tak niskiej temperaturze wczesnowiosenne pobieranie składników z gleby jest małe, dlatego w tym okresie zaleca się nawozić głównie azotem. Każda uprawiana roślina, w tym rzepak jako roślina o bardzo dużych wymaganiach nawozowych, musi być nawożona z pewnym wyprzedzeniem, tak by mogła wykorzystać maksymalnie warunki zewnętrzne (światło, wodę itp.) i "programować" potencjalnie wysoki plon. Podstawą wysokich plonów rzepaku jest przedsięwzięcie nawożenie azotem, fosforem, potasem, magnezem i siarką. Stosowane przedsięwzięcie nawozy zaleca się wymieszać z warstwą orną, bo system korzeniowy rzepaku jest duży i korzeń palowy przed zimą osiąga długość 50-60 cm, a w pełni wzrostu długość korzenia przekracza 1 metr.

Bardzo niskie nawożenie spowodowało wyczerpanie zapasów składników w glebie, co znacznie obniża efektywność uprawy rzepaku bez nawożenia przedsięwziętego. Sytuacja ekonomiczna uniemożliwia często pełne

przedsięwzięcie nawożenia, wówczas co najmniej 50% zalecanej w tabeli dawki stosować przedsięwzięcie, pozostałą część głównie, wczesną wiosną - z chwilą ruszania vegetacji. Z wielu powodów nie jest wskazane stosowanie nawozów, tak wieloskładnikowych jak i azotowych, zbyt wcześnie wiosną - na zamrożoną glebę.

Potrzeby pokarmowe rzepaku są następujące: z plonem 1 t nasion + słoma pobierane jest 50-60 kg azotu (N), 24 kg fosforu (P₂O₅), 50 kg potasu (K₂O), 50 kg wapnia (CaO), 10 kg magnezu (MgO) i 15 kg siarki (S), czyli z plonem 3 t nasion z ha pobierane jest 150-180 kg azotu, 72 kg fosforu, 150 kg potasu, 150 kg wapnia, 30 kg magnezu i 45 kg siarki. Potrzeby nawozowe rzepaku zależą od przewidywanego plonu i zasobności gleby, a zalecane dawki w warunkach ograniczonych nakładów w rolnictwie są "dawkami oszczędnymi". Uwzględniając te czynniki przedstawiono w tabeli zalecenia nawozowe.

Ciąg dalszy na s. 6 ➔

Zalecane dawki nawozów wieloskładnikowych* do przedsięwziętego i pogłównego nawożenia rzepaku w kg/ha

Nawóz (N-P ₂ O ₅ -K ₂ O-MgO-S)	Zasobność gleby w fosfor i potas					
	bardzo niska i niska		średnia ¹		wysoka i bardzo wysoka	
Przewidywany plon nasion w t/ha	2.0	2.5	2.5	3.0	2.5	3.0
Polifoska B (8-11-24-3-7+0.3B)	580	725	550	660	275	330
Polifoska 4 (4-12-32-2-4)	530	660	500	600	250	300
Polifoska 6 (6-20-30-3)	320	400	300	360	150	180
Polifoska PK ² (21-32)	300	375	290	350	150	180
Polimag 305 (5-16-24-8-3)	400	500	375	450	190	225
Polimag 311 ³ (11-8-16-5-10)	800	1000	750	900	375	450
Polimag 405 (5-10-20-6-4)	640	800	600	720	300	360
Polidap (fosforan amonu) + sól potasowa 58-60% K ₂ O	140 + 180	175 + 225	130 + 175	150 + 210	65 + 125	80 + 150
Polifoska 6 - jesienią ⁴ + wiosną Polifoska 12 lub Polimag 311, lub Polimag S	140 + 300 450	175 + 375 560	125 + 290 440	150 + 350 525	0 250 375	0 300 450

*przewidując plon 3 t nasion rzepaku z hektara, stosować dawki podane w tabeli, np. na glebie średnio zasobnej zastosować 660 kg/ha Polifoski B lub 360 kg/ha Polifoski 6;

1 - jeśli nie jest znana zasobność gleby, stosować dawki jak dla gleby średnio zasobnej, do czasu wykonania analizy gleby;

2 - na stanowisku bardzo zasobnym w azot (po oborniku, motylkowatych, przedplonach intensywnie nawożonych azotem) stosować przede wszystkim Polifoskę PK;

3 - nawożenie Polifoską 12, Polimagiem 311 i Polimagiem S rzepaku ozimego tylko wczesną wiosną. Stosowanie tych nawozów jesienią spowoduje przenawożenie rzepaku azotem;

4 - w nawożeniu rzepaku można stosować przede wszystkim część dawki (np. plon 3,50 t na glebie średnio zasobnej - 150 kg/ha Polifoskę 6) i wczesną wiosną 350 kg/ha Polifoski 12 lub 525 kg/ha Polimagu 311 albo Polimagu S; na glebie o bardzo wysokiej zasobności można stosować tylko wiosną np. Polifoskę 12, Polimag 311.

Rzepak najlepiej reaguje na przedsięwzięte nawożenie fosforem i potasem, bo składniki te dobrze wymieszane z glebą, są w większej ilości pobierane przez roślinę jesienią, zwiększając kondycję roślin, a wiosną zwiększając efektywność nawożenia azotem. W uprawie rzepaku szczególnie zaleca się stosować Polifoskę B. Jest to nowy, specjalistyczny nawóz głównie pod buraka cukrowego i rzepak. Polifoska B zawiera w swoim składzie 8% azotu, 11% fosforu, 24% potasu, 3% sodu (Na_2O), 7% siarki i 0,3% boru. Zawartość boru w pełni pokrywa potrzeby rzepaku. Bor jako mikroelement odpowiedzialny za prawidłowe wykształcenie kwiatów, łuszczyń i nasion oraz za odporność rzepaku należy stosować przede wszystkim, szczególnie na glebach ubogich w ten pierwiastek, a

około 85% gleb w Polsce jest ubogich w bor. Stosowanie boru wczesną wiosną jest mniej skuteczne, bo jego dostępność w niskich temperaturach jest słaba. Poza dogłębowym stosowaniem można stosować bor dolistnie, wiosną. Przy niskiej zasobności gleby w bor samo dokarmianie dolistne nie zapewnia prawidłowego zaopatrzenia rośliny w ten składnik.

Inne zalecane pod rzepak nawozy wieloskładnikowe przedstawione są w tabeli. Oprócz Polifoski 6 i 4 zaleca się stosować Polimag 305 i 405 (przedsięwzięcie i wiosną) oraz Polifoskę 12, Polimag 311 i Polimag S (z dużą ilością mikroelementów) - tylko wiosną. Można z powodzeniem stosować także, tak jesienią jak i wiosną Polidap, czyli fosforan amonu ze solą potasową. Wszystkie nawozy z POLICZAWIERAJĄ znaczącą ilość SIARKI,

- od 2 do 14 kg w 100 kg nawozu - która wpływa na prawidłowy wzrost i rozwój rzepaku.

Duże wymagania pokarmowe rzepaku względem wapnia należy zabezpieczyć poprzez wapnowanie gleby. W naszej strefie klimatycznej zawartość wapnia w glebach jest duża w porównaniu do innych składników i wystarczająca dla roślin. Praktycznie nie nawozi się roślin wapniem a wapnuje się glebę. Pod przedplon rzepaku (najczęściej zboża) zastosować wapno zgodnie z zaleceniami stacji chemiczno-rolniczych. Ze względu na wczesny siew rzepaku (zbyt mało czasu) oraz możliwość przesuszenia gleby nie zaleca się wapnować bezpośrednio przed siewem rzepaku. Jeżeli gleba ma optymalny odczyn, wówczas nie ma problemów z prawidłowym zaopatrzeniem roślin w wapń. Optymalny odczyn gwarantuje poprawę wielu właściwości gleby i wyższą efektywność nawożenia organicznego i mineralnego. Rzepak, jako roślina o dużych wymaganiach pokarmowych względem wapnia dobrze

reaguje na wapnowanie.

Nawożenie azotem

Z reguły rzepak uprawiany jest po zbożach i wówczas wymaga zastosowania 20-40 kg/ha azotu jesienią. W tym terminie najlepiej stosować azot w nawozach wieloskładnikowych. W uprawie po motylkowych nie stosować jesienią azotu - zaleca się stosowanie Polifoski PK. Przyorując słomę zbóż przed siewem rzepaku należy dodatkowo stosować 30-50 kg azotu na słomę. Jeżeli intensywny rozkład słomy ograniczy pobieranie azotu przez rzepak wówczas można dokarmić rzepak dolistnie.

Bardzo wysoką efektywność wykazuje dokarmianie dolistne. Rzepak nie jest wrażliwy na oparzenia mocznikiem, dlatego zaleca się do oprysku jesienią 8-10% roztwór mocznika, czyli 8-10 kg mocznika w 100 l wody.

Stosowanie POLIFOSEK i POLIMAGÓW powoduje: dobre ukorzenie i prawidłowy rozwój rzepaku, zwiększa jego odporność oraz wpływa na dobre plonowanie.

Rzepak wymaga intensywnego nawożenia mineralnego, ponieważ pobiera bardzo duże ilości składników pokarmowych. Większość tych składników wraca jednak do gleby z przyoraną słomą i łuszczykami. Do gleby powraca około 50% azotu, 40-50% fosforu, 90% potasu i wapnia, 60-70% magnezu i siarki i 100% sodu, co powoduje, że stanowisko po prawidłowo nawożonym rzepaku jest zasobne w składniki pokarmowe.

Szczegóły dotyczące zaleceń nawozowych dostępne są w formie ulotek, w naszych punktach sprzedaży. Dodatkowe informacje, o możliwościach stosowania nie tylko tych nawozów, uzyskać można w Sekcji Doradztwa Rolniczego (tel. 091 317 31 10) lub Dziale Promocji (tel. 091 317 42 96) fax 091 317 46 30. ■

Adam Grześkowiak
Zakłady Chemiczne "POLICE" SA

Lucerna należy do najbardziej wartościowych roślin pastewnych.

Lucerna - bogate źródło białka

Jest to roślina wieloletnia dająca kilka pokosów w ciągu roku. Dzięki wysokiej zawartości białka stanowi doskonałą jakość paszę. W polskich warunkach śmiało można używać z niej dwie tony białka z hektara i dlatego z roku na rok przybywa „lucerników” w gospodarstwach specjalizujących się w hodowli bydła mlecznego.

Główne jej zalety to:

- niewielkie nakłady na założenie „lucernika”,
- niska pracochłonność,
- możliwość całkowitej mechanizacji uprawy i zbioru.

Przy obecnym rachunku ekonomicznym dla współczesnego rolnika nie jest to bez znaczenia. Może być użytkowana do bezpośredniego skarmiania bądź w rozmaity sposób konserwowana. Wykorzystywana jest do tworzenia rezerw paszowych w postaci siana, kiszonki, sianokiszonki lub do przerobu przemysłowego na suz i koncentraty białkowe. W żywieniu bydła mlecznego powoduje wyraźny wzrost produkcji, jest chętnie zjadana, dostarcza komplet aminokwasów egzogennych, soli mineralnych i witamin. Dobrej jakości siano pokrywa zapotrzebowanie wysokoprodukcyjnych krów na białko, zastępując pasze treściwe.

Lucerna charakteryzuje się wysokimi plonami nawet podczas suszy, bowiem głęboko ukorzeniająca się roślina bez trudu pobiera wodę, gdy wierzchnie warstwy gleby są przesuszone.

Do zalet lucerny należy zaliczyć również doskonałe przygotowanie gleby dla rośliny następczej w płodozmianie. Poprawia strukturę gruzelkową, wprowadza azot i powietrze w głębsze warstwy gleby.

Nawożenie azotowe wydaje się zbędne, ponieważ dzięki bakteriom z rodzaju *Rhizobium*, lucerna asymiluje wolny azot atmosferyczny. Proces

ten zachodzi w brodawkach korzeniowych.

Gleba

Idealne dla lucerny są gleby głębokie średniozwięzłe, a także cięższe ale przewiewne o niezbyt wysokim poziomie wody gruntowej.

Gleby lekkie pH 5,5 - 6,5

Gleby ciężkie pH 6,5 - 7,0

Stanowisko powinno być wolne od chwastów, a przerwa w uprawie lucerny na tym samym stanowisku nie mniej niż 4 lata.

Dobór odmiany

Czynnikami decydującymi o efektywności uprawy lucerny są:

- odmianowa wierność plonowania,
- jakość plonów wynikająca z terminu koszenia,
- trwałość plantacji wynikająca z cech odmianowych i sposobu użytkowania plantacji,
- zimotrwałość,
- odporność na choroby.

Czynniki te powinniśmy brać pod uwagę przy wyborze odmiany.

Lucernę siejemy w siewie czystym od połowy marca do końca lipca. Możliwość siewu wiosną uzależniona jest oczywiście od warunków klimatycznych, panujących w danym rejonie kraju.

Norma wysiewu: 20 - 25 kg/ha

Głębokość: 1 - 2 cm

Rozstawa rzędów: 8 - 12 cm.

Jeżeli pole jest wolne od chwastów, należy stosować mniejsze odległości pomiędzy rzędami (8 cm).

Aby przyspieszyć wiązanie azotu atmosferycznego, należy zaszczyć nasiona przed siewem szczepionką

Nawożenie

	Gleby lekkie	Gleby ciężkie
Fosfor	80 kg/ha	60 - 90 kg/ha
Potas	150 - 250 kg/ha	120 - 200 kg/ha
Magnez	50 kg/ha	30 kg/ha

bakteryjną, np. NITRAGINA, albo zastosować niewielką ilość nawozów azotowych jako dawkę startową.

Przy siewie wiosennym mogą być zebrane jeszcze dwa pokosy w roku siewu.

Pielegnacja i zbiór

Najlepszym terminem do zbioru lucerny jest moment, gdy kwitnie 5-10 % roślin w łanie.

Wysokość koszenia:

5 cm - gdy pierwsze kwiaty na roślinie są w pełni rozwinięte.

10 cm - gdy kwitnie 5 - 10 % roślin w łanie.

Obniżenie wysokości koszenia niszczy węzły krzewienia lucerny, powoduje słabsze i wolniejsze odrastanie oraz spadek plonu.

Opóźnienie terminu koszenia przyczynia się do spadku jakości plonu. Pędy roślin drewnieją, zmniejsza się ilość białka, a rośnie zawartość włókna, przez co pasza staje się mniej smakowita i obniża się jej strawność.

Intensywne użytkowanie lucernika źle wpływa na kondycję roślin. Jeżeli przewidywany plon będzie niski, to lepiej jest pozwolić na zakwitnięcie całego łanu (nie częściej jednak niż raz na rok), co spowoduje dłuższe użytkowanie lucernika.

Jesienią przy dobrze przygotowanym (odchwaszczonym) stanowisku nie ma potrzeby używania herbicydów.

Wiosną przed ruszeniem wegetacji trzeba przewietrzyć korzenie lucerny, bronując na krzyż lucernik.

Jeżeli nie mamy idealnego stanowiska pod jej czystą uprawę, godna polecenia jest uprawa w mieszankach z trawami pastewnymi. Można w ten

sposób znacznie poprawić zasobność pasz gospodarskich w łatwo strawne i przyswajalne białko, a tym samym wyrównać bilans energetyczny - białkowy pasz gospodarskich.

Danuta Karmasz
PZDR Biała Podlaska

Walka z chwastami w kukurydzy

Kukurydza jest rośliną, w której walka chemiczna z chwastami prowadzona jest na większości zasiewów, dlatego zwracam uwagę na przestrzeganie zasad prawidłowego stosowania preparatów chemicznych.

Dobierając herbicyd i jego dawkę należy brać pod uwagę:

- termin stosowania i fazę rozwojową rośliny uprawnej,
- rodzaj gleby, jej wilgotność i doprowadzenie,
- stan i stopień zachwaszczenia tj. gatunki ich ilość i fazy rozwojowe chwastów,
- działanie następce herbicydu, czyli na roślinę, która będzie uprawiana po kukurydzy,
- ekonomiczność zabiegu.

Wyróżnia się dwie grupy herbicydów, pod względem terminu ich stosowania i sposobu działania tj. preparaty doglebowe i nalistne. Głównymi czynnikami gwarantującymi aktywność biologiczną tych preparatów są: temperatura i wilgotność.

Dla preparatów nalistnych ważna jest temperatura i wilgotność powietrza. Temperatura powietrza najbardziej odpowiednia to w granicach 12-25°C, przy niższej temperaturze aktywność preparatu może być obniżona, a przy wyższej temperaturze herbicyd może uszkadzać roślinę uprawną. Co do wilgotności powietrza to im ona wyższa tym herbicyd jest pobierany w większej ilości.

Działanie środków doglebowych zależy od temperatury i wilgotności gleby, tu większe znaczenie ma wilgotność gleby, gdyż tylko w takiej glebie uaktywnia się herbicyd, a w glebie przesuszonej nie działa. Gleba powinna być ogrzana i nocą nie powinno być większych spadków temperatur.

Kukurydza wysiewana jest w pierwszych dniach miesiąca maja, który w tym roku i poprzednim jest z wyraźnymi okresami posuchy, dlatego po tych doświadczeniach pogodowych zalecam w technologii uprawy kukurydzy ukierunkować

się na opryskiwanie powschodowe. Zabiegi takie dają możliwość prawidłowego rozpoznania stanu i stopnia zachwaszczenia oraz możliwość doboru odpowiedniego preparatu. Czynniki decydującymi o wyborze zabiegu chemicznego powschodowego zwalczania chwastów są:

- po zasiewie występujące długie okresy suszy,
- wykonany późno siew,
- wiosną zastosowano wysokie nawożenie azotowe,
- pod zasiew wykonywano orkę wiosenną,
- gleba jest o niskim pH,
- w glebie występuje wysoka zawartość próchnicy,
- uprawiana odmiana nie jest wrażliwa na dobierany herbicyd.

Zwracam uwagę na te zasady i zalecenia, gdyż przestrzeganie ich pozwoli uzyskać wysoką skuteczność zwalczania chwastów, a przez to zadawałające efekty ekonomiczne.

Krzysztof Chilczuk
PZDR Parczew

W ciągu ostatnich 2 lat prawdziwą plagą na polach gm. Wohyń stały się pędraki tj. larwy chrząszczy. Najbardziej znanymi i szkodliwymi są larwy chrabąszcza. Postać dorosła stanowi zagrożenie dla drzew liściastych w czasie masowego nasilenia, jednak o wiele groźniejsze są larwy czyli pędraki. Cykl rozwojowy trwa 4 lata i kończy się masowym wylotem osobników dorosłych w maju, kiedy rozwijają się pierwsze kwiaty kasztanowca.

Walka z pędrakami

Chrząszcze gromadzą się wtedy na drzewach liściastych lasów, sadów, parków, pól i samica składa wtedy w glebie do 80 jaj w złożach po 15-20 szt. na głębokość 10-25 cm. Po 5-8 tyg. następuje wylęganie pędraków, które początkowo żywią się resztkami roślinnymi i drobnymi korzeniami.

W miarę rozwoju stanowią poważne zagrożenie dla roślin uprawnych uszkadzając ich system korzeniowy. Największe szkody wyrządzają jednak larwy w 3 roku po wylęgu z jaj.

Larwy w poszczególnych

fazach rozwoju można rozróżnić po wielkości głowy.

Pędraki są typowymi szkodnikami wielożernymi, niszczą podziemne części roślin powodując ich więdnienie, osłabienie a nawet zamieranie. Największe zagrożenie

Przykładowe progi ekonomicznej szkodliwości pędraków w zależności od ich stadium rozwojowego:

nazwa rośliny uprawne	progi ekonomicznej szkodliwości szt/m ²	
	I stadium	II stadium
Buraki, ziemniaki	5	3
Zboża	10	5
Łąki, pastwiska	20	10

stanowią wiosną gdy rozwijające się siewki są najbardziej wrażliwe.

Walkę z pędrakami utrudnia ich podziemny tryb życia. Obecność pędraków na plantacji zauważa się zbyt późno, aby wykonane zabiegi były skuteczne i opłacalne. Dużo ważniejsza jest profilaktyka polegająca na:

- odpowiednim zmianowaniu tj. roślin wrażliwych na uszkadzanie nie zaleca się uprawiać po trawach i roślinach wieloletnich oprócz lucerny, która hamuje żerowanie pędraków.

- wykonywanie orki i zabiegów spulchniających zwłaszcza w czasie suchej pogody.

Zakaz sprowadzania do kraju jałówek, spowodowany chorobą szalonych krów w większości krajów europejskich, ujawnił, jak mało krajowych jałówek trafia na rynek. Wręcz niemożliwy stał się zakup dobrych jałówek krajowych, a jeżeli już, to cena jest nie mniejsza niż 4-6 tysięcy za sztukę.

Należy podkreślić, że przy prawidłowych relacjach cenowych, przeciętna jałówka hodowlana powinna kosztować najwyżej dwa razy tyle co krowa sprzedawana na rzeź, a więc około 2-3 tys. złotych.

W związku z powyższą sytuacją, wielu rolników decyduje się na remont stada z własnego odchovu jałówek.

powinna być pokryta w wieku 15-17 miesięcy. Trzeba ją tak żywić, aby uzyskiwała wtedy właściwy rozwój fizjologiczny i masę ciała 350-370 kg.

Bardzo ważne jest, aby rozwój układu kostnego szedł w parze z przyrostami masy ciała. Jałówki nie mogą więc rosnąć za szybko. Zaleca się, aby do 3 miesięcyienne

miesiąca życia można je w ogóle wycofać z dziennej dawki.

Tak więc żywienie jałówek w wieku powyżej 9 miesięcy może być oparty tylko na paszach objętościowych, ale pod warunkiem, że są dobrej jakości.

Złe żywienie jałówek- mimo, że po wycieleniu dawka pokarmowa będzie idealnie odpowiadała potrzebom by-

Odchów jałówek pozostawionych na odnowienie stada

Liczne prace badawcze wykazały, że jałówki po naszych krowach czarno-białych i dobrych buhajach oraz dobrze odchowane, uzyskują wysoką wydajność mleka.

Uważa się, że prawidłowy odchów jałówek, to taki, aby można je było przygotować do wczesnego wycielenia w wieku 25-27 miesięcy, przy masie ciała ok. 530 kg.

Aby jałówka wycieliła się po raz pierwszy w wieku 25-27 miesięcy,

przyrosty masy ciała wynosiły ok. 600g, w wieku 4-16 miesięcy - 700 g, 17-23 miesięcy - 750 g, 24-25 miesięcy - 350 g. Średnio od urodzenia do wycielenia dzienny przyrost masy ciała powinien wynosić ok. 650 g.

Pierwszy 6-miesięczny odchów jałówek to wychów cieliczki. W pierwszych 5 dniach życia wyłącznym pokarmem cielęcia jest siara. Ale od pierwszego dnia cielę powinno mieć dostęp do paszy treściwej. Od drugiego tygodnia życia do ukończenia 3 miesięcy - żywienie jest oparte początkowo na mleku, a następnie na preparatach mlekozastępczych, uzupełnianych paszą treściwą i sianem. Pojenie preparatami mlekozastępczymi można zakończyć między drugim a trzecim miesiącem życia, gdy cieliczka zjada ok. 1kg mieszanki treściwej. Od trzeciego miesiąca życia do ukończenia 6 miesięcy cielęta są żywione wyłącznie paszami stałymi: treściwymi, sianem, sianokiszonką, kiszonką, zielonką i paszami okopowymi.

Po ukończeniu szóstego miesiąca życia jałówki są już dobrze przygotowane do pobierania i trawienia znacznych ilości pasz objętościowych. Jeżeli jakość tych pasz jest wysoka, ilość pasz treściwych można zmniejszyć do 2 kg, a po ukończeniu przez jałówki dziewiątego

towym i produkcyjnym zwierzęcia - może spowodować obniżenie wydajności za pierwszą jej laktację o 1000 kg mleka. Żywienie jałówek jest zagadnieniem bardzo obszernym. Jedną z zasad jest to, by nie żywić ich zbyt intensywnie, a w momencie rozwoju gruczołu mlekowego generalnie nie należy podawać jałówkom zbyt dużych ilości pasz energetycznych. Gruczoł może się bowiem otłuszczać i zahamować prawidłowy rozwój.

Bardzo ważne jest również zapewnienie jałówkom jak najwięcej ruchu. Przyczynia się to bowiem do rozwoju kośćca, który nie tylko utrzymuje sprawność całego organizmu, ale jest także magazynem składników mineralnych, niezbędnych w okresie ciąży i przyszłej laktacji. Należy więc przyjąć jako zasadę utrzymywanie jałówek luzem, z możliwością korzystania z wybiegów.

*Opr. Marianna Nekreś
PZDR Biała Podl.*

Można stosować przed siewem lub sadzeniem na całą powierzchnię pola i wymieszać z 10-20 cm warstwą gleby:

Dursban 480 EC- 1,5 l lub 2-2,5 l/ha
Pyrinex 480 EC- 1,5 l lub 2-2,5 l/ha
Terraguard 480 EC- 1,5 l lub 2-2,5 l/ha
oraz granulaty do zastosowania aplikatorami

Basudin 10 GR - 80-120 kg/ha
Diazinon 10 GR 80-120 kg/ha
Temik 10 GR - 10-12 kg/ha
Vydate 10 G- 25-30 kg/ha

Zwalczanie chemiczne jest kosztowne, trudne i nie zawsze skuteczne, dlatego decyzję o metodzie zwalczania rolnik powinien podjąć sam.

*Krystyna Babicz
Specjalista ds. produkcji roślinnej*

Ogłoszenie

Tanio sprzedam kombajn zbożowy Massey Ferguson z sieczkarnią, header 4 m lub zamienię na ciągnik C-360 z dopłatą-

tel. 345-82-13

Pochodzą z Afryki i Australii. W stanie dzikim zamieszkują otwarte, równinne tereny.

Pochodzą z Afryki i Australii. W stanie dzikim zamieszkują otwarte, równinne tereny. Strusie - duże, egzotyczne ptaki, których fermy można spotkać niemal na całym świecie. Bez większych problemów zaadoptowały się również w Polsce. Najczęściej spotykane są fermy strusi afrykańskich. Osiągają one wysokość 2 m (samice)- 2,7 m (samce) i masę ciała odpowiednio 110 - 120 kg (samice) oraz 150 - 160 kg (samce). Biegają z prędkością do 70 km/h. Kopią z siłą 30 kg/cm². Nie

Jaja strusie są przedmiotem codziennej konsumpcji. Wykazują duże walory dietetyczne. Od jednej samicy strusia afrykańskiego uzyskujemy rocznie 40 - 60 szt jaj o masie 1500 - 1600 g i grubości skorupy 2 mm. Gotowanie na miękko takiego jaja trwa 45 min, na twardo - dwa razy dłużej. Wydmuszki z jaj nadają się do sporządzania pisanek, grawerowania, rzeźbienia i wyrobu oryginalnej biżuterii.

Ponadto od strusi uzyskuje się skórę o dużej wytrzymałości i od-

dorosłym 1,2 - 1,5 kg. Dobrą paszą o dużej zawartości białka jest susz z lucerny, pocięte siano dobrej jakości oraz nasiona soi i słonecznika. Rośliny okopowe podaje się strusiom w ilości 200 - 300 g dziennie. Najbardziej odpowiednia jest marchew, zawierająca dużo karotenu.

Rolników, którzy rozważają możliwość podjęcia produkcji strusi, zainteresuje z pewnością sprawa opłacalności tej produkcji. W chwili obecnej fermy osiągają do-

Podstawowe wiadomości o strusiach

mają możliwości lotu, co związane jest z brakiem grzebienia na mostku i słabo rozwiniętymi mięśniami piersiowymi i skrzydłami. Są to ptaki poligamiczne, chociaż zdarzają się też przypadki monogamii. W chowie fermowym spotyka się najczęściej stadka po 3 szt. Strusie utrzymywane na fermach dojrzewają w wieku 2 - 2,5 roku, żyją do 40 lat. Doskonale wytrzymują temperaturę nawet poniżej - 25°C. Zimą mogą przebywać w nie ogrzewanych pomieszczeniach, w ciągu dnia powinny korzystać z wybiegu, nawet przy niskich temperaturach.

Zainteresowanie chowem strusi rośnie nadal. Ta jedna z najmłodszych gałęzi produkcji zwierzęcej rozwija się, gdyż strusie mogą być wszechstronnie użytkowane, pozyskujemy od nich bowiem mięso, jaja, skórę i pióra.

Mięso strusie cechują wysokie walory smakowe i dietetyczne dzięki niskiej zawartości tłuszczu i korzystnemu składowi kwasów tłuszczowych. Zawartość cholesterolu w mięsie strusia zbliża go do mięsa indyczego i jest znacznie niższa od zawartości w wołowinie, wieprzowinie czy baraninie. Pod względem delikatności, kruchości, smakowości i zapachu nie ustępuje ono najcenniejszym elementom tuszy wołowej.

porności na działanie wody. Wykorzystuje się ją do wyrobu rękawiczek, torebek, pasków, neserów i kurtek.

Pióra strusie posiadają właściwości antyelektrostatyczne i używane są w optyce i elektronice do usuwania kurzu. Najcenniejsze są białe pióra wykorzystywane w plastyce i zdobnictwie.

Chów strusi to również atrakcja turystyczna, ściągająca gości do gospodarstw agroturystycznych. W gospodarstwach tych można prowadzić tzw. małą gastronomię i podawać potrawy przyrządzone w oparciu o jaja i mięso strusie oraz sprzedawać pióra lub skorupy jaj.

Strusie należą do zwierząt roślinożernych, dobrze wykorzystujących pasze mniej wartościowe o dużej koncentracji włókna. Żywnienie w okresie letnim opiera się głównie na paszach roślinnych. Podstawową paszą w lecie jest zielonka, która może stanowić ponad 60 % świeżej masy całej dawki. Najczęściej stosowaną zielonką jest lucerna, a jej zamiennikiem może być koniczyna. Dla ptaków reprodukcyjnych konieczny jest dodatek pasz treściwych w formie granulatu. Podstawą żywienia zimowego strusi są pasze treściwe i siano. Pta-
kom młodym podaje się 0,6 - 0,8 kg paszy treściwej dziennie, pta-
kom

chody ze sprzedaży piskląt i jaj. Przez pewien okres czasu będzie to jeszcze najbardziej opłacalny kierunek użytkowania. Wraz z rozwojem tej gałęzi produkcji obserwować się będzie wzrost ilości ferm utrzymujących strusie i malejący popyt oraz coraz niższe ceny piskląt, co będzie wynikiem pewnego nasycenia rynku. Założenie fermy strusi łączy się z bardzo dużymi nakładami finansowymi na urządzenie fermy i zakup stada podstawowego. Przez pierwsze dwa lata utrzymuje się ptaki, nie osiągając z tego żadnych zysków. Dopiero w trzecim roku użytkowania samice zaczną znosić jaja i pojawią się pierwsze przychody z produkcji.

Zakładając obecnie fermę strusi należałoby się ukierunkować na docelową produkcję strusi rzeźnych na bazie istniejącego stada podstawowego.

Oddział WODR w Grabanowie przygotowuje ulotkę zawierającą podstawowe wiadomości z zakresu chowu strusi. Dysponujemy również adresami, które mogą być pomocne wszystkim, którzy rozważają możliwość podjęcia tej produkcji. Osoby zainteresowane chowem strusi mogą kontaktować się z autorką tego tekstu.

Czesława Mirczewska

Pierwsze wzmianki o chorobie przebiegającej z utratą apetytu i zmianami w postaci krost pojawiającymi się przede wszystkim w jamie ustnej i na kończynach wywodzą się już z XVI wieku z terenu Włoch

W kolejnych stuleciach odnotowywano częste występowanie pryszczycy. Mimo początkowego upatrywania przyczyn choroby w niekorzystnych wpływach atmosferycznych lub w zepsutej paszy dość szybko przekonano się o jej zaraźliwym charakterze. Na przełomie XIX i XX wieku jednoznacznie określono wirusowy charakter pryszczycy.

W Europie fale pryszczycy rozprzestrzeniały się z różnych kierunków obejmując praktycznie cały kontynent. W 1910 r. choroba postępowała ze wschodu, w 1919 r. - z południa i zachodu, a w 1937 r. udokumentowano przywleczenie zarazki z północnej Afryki do Francji. Jeszcze raz pryszczycza przeszła przez Europę w latach 1950 - 1952 obejmując znaczne jej połacie. Każdorazowo choroba powodowała olbrzymie straty ekonomiczne. Systematyczne zwalczanie w postaci szczepień i rozporządzeń administracyjnych zahamowały pochód zarazy. Ostatnie wydarzenia dowiodły jednak, iż pryszczycza nadal jest bardzo groźna.

Chorobę wywołuje jeden z najmniejszych i najbardziej zjadliwych wirusów. Najważniejszą w praktyce cechą tego zarazki jest jego występowanie w kilku typach i podtypach z których jedne są stałe, a inne bardzo zmienne. W przebiegu zarazy obserwuje się też niestalość budowy wirusa. Cechy te powodują, że przechorowanie spowodowane przez jeden typ nie powoduje odporności na zakażenie innym typem wirusa. Bardzo podobnie jest ze szczepieniami odpornościowymi - szczepionka z jednym typem wirusa nie wytwarza odporności na inny. Z tych uwarunkowań m.in. wywodzi się sposoby walki z pryszczycą. Względnie wysoka oporność wirusa na warunki środowiska zewnętrznego uzależniona jest od różnych dodatkowych czynników. Są nimi

wilgotność, charakter zakażonego materiału, nasłonecznienie, temperatura oraz odczyn środowiska. W wysuszonym materiale, w niskiej temperaturze i ciemnym pomieszczeniu wirus może przechowywać się długo. Odwrotne wa-

Pryszczycza

runki zmniejszą jego odporność. Na słonecznym pastwisku wirus przeżywa 48 godzin, w sianie do 100 dni, w wodzie - 40 dni, w gnojówce - 38 dni. Wirus przechowuje się też w mięsie, mleku, maśle, a także wydalinach. Zmiana odczynu środowiska, szczególnie w kierunku kwaśnym, przyspiesza zniszczenie wirusa.

Na naturalne zakażenie podatne są zwierzęta racicowe. Najbardziej wrażliwe jest bydło, następnie świnie, owce, kozy. Mniej natomiast wrażliwe są dzikie zwierzęta racicowe, jak sarny, jelenie, dziki. Sporadycznie chorują psy, koty i króliki. Człowiek jest bardzo mało wrażliwy na pryszczycę. Nie wyklucza to jednak sporadycznych zachorowań ludzi w trakcie trwania zarazy. Trzeba także zaznaczyć, że bardziej wrażliwe są zwierzęta rasowe i wysoko produkcyjne. Źródłem zakażenia dla zwierząt zdrowych są zwierzęta w okresie wylęgania się choroby lub w jej ostrym przebiegu. Wirus wydalaný jest u bydła już w dziewięć godzin po zakażeniu. Przenosi się on wraz z mlekiem od zakażonych sztuk, ich śliną, kałem, moczem oraz zakażoną paszą, wodą, ściółką, nawozem i sprzętem gospodarskim, a także z mięsem, skórą, kośćmi, odpadami kuchennymi i poprzez urządzenia ściekowe. Rola człowieka w rozprzestrzenianiu się pryszczycy została wielokrotnie potwierdzona, m.in. przy zawleczeniu zarazy na polski brzeg Odry w

1952r. Postęp komunikacyjny w chwili obecnej zagrożenie to znacznie zwiększył. Kolejną drogą szerzenia się pryszczycy jest przenoszenie jej przez gryzonie, ptaki i owady. Istnieje też możliwość przenoszenia wirusa z powietrzem. Szerzeniu się zarazy zgodnie z kierunkiem wiatru sprzyja stosunkowo niska temperatura i średnia wilgotność.

Wnikanie wirusa do organizmu następuje najczęściej przez błonę śluzową górnego odcinka przewodu pokarmowego i układu oddechowego. Okres wylęgania choroby, czyli czas od wnikięcia zarazki do wystąpienia pierwszych objawów chorobowych, trwa od 2 do 7 dni, a wyjątkowo 11 dni. Pierwsze objawy u bydła to wzrost temperatury ciała do 40 - 41 stopni C i przyspieszenia tętna. Później następuje utrata apetytu, zahamowanie przeżuwania. Zwierzęta wolno przyjmują pokarm, aż wreszcie zaprzestają jeść. Wodę natomiast piją w dużych ilościach. Przy otwieraniu jamy ustnej słychać charakterystyczne mlaskanie związane ze wzmożonym wydzielaniem śliny. Zaburzenia te są wynikiem toczącego się procesu zapalnego w przednich odcinkach przewodu pokarmowego. W krótkim czasie w jamie ustnej powstają pęcherze wielkości od orzecha włoskiego do kurzego jaja. Pęknięcie ich powoduje powstawanie bolesnych nadżerek. Niemal w tym samym czasie, co w jamie ustnej, pęcherze pojawiają się na kończynach. Stwierdza się je na koronce, szparze międzyracicznej i na poduszkach racic. Powoduje to kulawiznę. Zwierzęta przybierają postawę nieruchomą lub leżą. Wskutek zmian rozprzestrzeniających się pod puszkę rogową następuje często wyraczenie, czyli całkowite oddzielenie się puszki racicowej. Wirus pryszczycy powoduje również uszkodzenie mięśnia sercowego. U cieląt, a często i u bydła dorosłego kończy się to zejściem śmiertelnym. U krów mlecznych pęcherze prawie

Ciąg dalszy na s. 12 ➔

zawsze pojawiają się na skórze wymienia. Chorobie towarzyszy nagły spadek mleczności. Owce chorują na pryszczycę przede wszystkim z objawami schorzeń racic. Jagnięta padają natomiast z powodu znacznego uszkodzenia mięśnia sercowego. U kóz przebieg choroby jest łagodny. Świnie w wieku powyżej 2 miesięcy nie chorują ciężko. Pojawiają się u nich pęcherze na racicach a potem na tarczach ryjowej. U macior karmiących pęcherze pojawiają się również na skórze wymienia. Prosięta padają z powodu utraty mleka przez maciory oraz uszkodzeń mięśnia sercowego. Trzeba stwierdzić, że tak wygląda pryszczycę o przebiegu, który nie jest wikłany wystąpieniem zakażeń bakteryjnych. W przebiegu chorób wirusowych, jaką jest pryszczycę, może dochodzić do powikłań bakteryjnych.

Człowiek jak już wspomniano, jest stosunkowo mało wrażliwy na zakażenie pryszczycą. Choroba u ludzi przebiega z objawami podobnymi do grypy - wzrost temperatury ciała, bóle głowy i mięśni, niezbyt górnych dróg oddechowych oraz pęcherzyki w jamie ustnej, na dłoniach i stopach. Dzieci mogą chorować ciężiej.

Pryszczycę jako zaraza ma duże znaczenie gospodarcze. W dużym stopniu może wpływać na gospodarkę hodowlaną danego kraju. W trakcie choroby występuje utrata mleczności, a w dalszym okresie, jako konsekwencja choroby, następuje obniżenie produkcji mlecznej. Występują także straty w mięsie z powodu spadku przyrostów wagowych. Straty powodują także upadki młodych, a czasem i dorosłych zwierząt. Dotkliwe są również straty wynikłe z zarządzeń o zamknięciu i izolacji

zagród. Stąd każdy kraj w zależności od oceny zagrożeń związanych z możliwością zawleczenia pryszczycy na jego terytorium podejmuje stosowne działania mające temu zapobiec. Są to w głównej mierze zarządzenia dotyczące nadzoru lekarsko-weterynaryjnego nad przywozem i tranzytem zwierząt racicowych, produktów zwierzęcych, różnych płodów rolnych, ruchu ludności oraz obrotu towarowego. Środki transportu i ludzie podlegają zarządzeniom o dezynfekcji. W Polsce obowiązuje instrukcja z dnia 07.03.2001 r. Głównego Lekarza Weterynarii odnośnie zwalczania pryszczycy w przypadku ewentualnego jej wystąpienia.

*Lek. wet. Rafał Michałowski
Przychodnia dla Zwierząt w
Parczewie Tel./fax 083/354-11-22,
083/355-1-355*

Potencjał rozrodczy krów wysokomlecznych

Aby utrzymać produkcję mleka, krowy powinny rodzić przeciętnie co 365 dni, oznacza to że okienko, w czasie którego może dojść do zapłodnienia jest krótkie, biorąc pod uwagę poporodową involucję macicy, okres międzyruijowy oraz długość ciąży u krów. Napięcie związane ze zmianą trybu żywienia wpływa na system rozrodczy i może się objawiać nawrotem do cykliczności oraz niemożnością zajścia w ciążę. W celu uzyskania wydajnej produkcji u zwierząt hodowlanych, należy im zapewnić dietę bogatą w najważniejsze składniki pokarmowe w odpowiedniej ilości oraz formie. W przypadku krów mlecznych, stosowanie nawet przez krótki czas zbyt ubogiej diety lub przedłużający się stan wyczerpania rezerw organizmu mogą mieć bardzo szkodliwy wpływ na ponowne pojawienie się aktywności jajników w okresie poporodowym, jak również na wskaźniki zapłodnienia oraz płodności. W miarę wzrostu genetycznych zdolności do produkcji mleka u bydła mlecznego pojawiła się

tendencja do spadku płodności. Kiedyś w celu zwiększenia produkcji mleka, bydło podawano dietę bogatą w nieprzetworzone białko, to można wiązać ze spadkiem płodności. Krowy, których dieta zawiera nadmiar białka zwykle mają podwyższony poziom mocznika we krwi, obniżony poziom pH w macicy a wskaźnik zapłodnienia jest u nich niestabilny. Po porodzie u krowy mlecznej zwykle zachodzi powolny wzrost zużycia energii, szybki wzrost mleczności i ogólne uruchomienie zasobów masy tłuszczowej. Ocenia się że u ponad 80 % krów mlecznych pojawia się negatywny bilans energetyczny we wczesnym stadium laktacji, co spowodowane jest faktem, że podawana zwierzętom dieta nie jest w stanie sprostać wymogom energetycznie związanym z produkcją mleka. Wydajność rozrodcza krów, a szczególnie prawdopodobieństwo zapłodnienia może być w negatywny sposób związane z poziomem negatywnego bilansu

energetycznego we wczesnych stadiach laktacji. Pogorszony stan zdrowia w czasie pierwszego miesiąca po porodzie oraz w czasie okresu nieplodnego w sposób znaczący wpływały na prawdopodobieństwo zapłodnienia.

Poziom energii ogólnie uznawany jest za główny, związany z żywieniem czynnik wpływający na procesy rozrodcze - przedłużone utrzymywanie się niskiego poboru energii negatywnie oddziałuje na płodność.

Pierwiastki mineralne o kluczowym znaczeniu są sklasyfikowane na makroelementy oraz pierwiastki śladowe takie jak: żelazo, jod, miedź, mangan, cynk, kobalt, molibden i selen. Minerale mające wpływ na rozrodczość bydła należą głównie do grupy pierwiastków śladowych, choć niedobory wapnia i fosforu mogą również mieć wpływ na płodność. Problemy z rozrodczością często są odnotowane w związku z niedoborami pierwiastków śladowych, zwłaszcza miedzi i manganu.

Antonina Strącka.

Informacje rynkowe

Ceny z targowisk w Polsce

w okresie 11.06.2001 - 15.06.2001r.

L p.	Województwo	Targowisko	Pszenica zł/dt	Żyto zł/dt	Jęczmień zł/dt	Ziemniaki zł/dt	Prosięta zł/parę	Cebula zł/kg
1.	Dolnośląskie	Głogów	55	-	55	40	230	0,80
2.	Dolnośląskie	Jawor	-	-	-	40	210	2,75
3.	Kujawsko-Pomorskie	Golub Dobrzyń	60	48	60	40	250	1,20
4.	Kujawsko-Pomorskie	Brodnica	60	-	60	50	240	1,20
5.	Lubelskie	Chełm	55	41	50	25	190	2,00
6.	Lubelskie	Wisznice	51	40	52	-	234	2,00
7.	Lubuskie	Drezdenko	63	48	57	50	190	1,50
8.	Łódzkie	Pajęczno	55	40	50	30	220	2,00
9.	Łódzkie	Wielun	52	40	52	40	250	2,00
10.	Łódzkie	Sieradz	51	42	-	15	220	1,80
11.	Małopolskie	Limanowa	60	50	58	40	280	2,20
12.	Małopolskie	Stary Sącz	60	50	58	30	280	2,00
13.	Małopolskie	Proszowice	52	47	51	26	240	-
14.	Mazowieckie	Długosiodło	60	44	58	20	260	2,00
15.	Mazowieckie	Garwolin	60	45	58	25	260	1,50
16.	Mazowieckie	Mszczonów	60	38	55	15	180	-
17.	Mazowieckie	Siedlce	58	40	56	40	240	-
18.	Opolskie	Kędzierzyn-Koźle	-	-	-	70	200	2,00
19.	Opolskie	Nysa	-	-	-	40	-	1,60
20.	Podkarpackie	Dębica	58	40	55	20	230	2,00
21.	Podkarpackie	Leżajsk	60	45	65	20	220	1,60
22.	Pomorskie	Wejherowo	68	50	66	30	210	2,00
23.	Pomorskie	Starogard Gd.	60	40	60	20	220	0,80
24.	Podlaskie	Kolno	60	45	60	-	240	1,40
25.	Podlaskie	Sokółka	52	40	55	23	260	1,60
26.	Śląskie	Siewierz	60	50	60	25	-	0,90
27.	Śląskie	Zywiec	64	56	58	40	320	2,00
28.	Świętokrzyskie	Opatów	49	-	47	13	240	1,10
29.	Świętokrzyskie	Staszów	53	-	51	9	260	1,10
30.	Warmińsko-Mazurskie	Lubawa	59	-	58	50	275	1,20
31.	Warmińsko-Mazurskie	Susz	50	-	53	35	260	0,75
32.	Wielkopolskie	Gniezno	66	-	64	30	220	0,80
33.	Wielkopolskie	Chodzież	64	-	64	40	200	1,20
34.	Wielkopolskie	Konin	70	56	68	33	225	0,90
35.	Wielkopolskie	Leszno	70	55	64	40	200	1,50

Ceny mleka OSM ŁUKÓW

Jednostka tłuszczu	0,02
Jednostka białka	0,08
Dopłaty do 1 litra	
Klasa E	0,28
Klasa I	0,13
Klasa II	0,01
Za posiadanie 1 udziału	0,01

Za posiadanie 2 udziałów	0,03
Za posiadanie 3 udziałów	0,04
Za dostawę 4000 - 5000 l /miesięcznie	0,04
Za dostawę 5000 - 6000 l miesięcznie	0,09
Za dostawę 6000 - 10000 l miesięcznie	0,11
Za dostawę ponad 10000 l miesięcznie	0,14
Za umowę wieloletnią	0,05
Za bezpośredni odbiór	0,03
Za posiadanie świadectwa sanitarnego	0,05

NOTOWANIA CEN TARGOWISKOWYCH SPORZĄDZONE PRZEZ ODDZIAŁ WODR W GRABANOWIE

(Ceny w zł za jednostkę)

Lp	Wyszczególnienie	J.M	Wisznice 18.06.2001 poniedziałek	Parczew 19. 06. 2001 wtorek	Piszczac 20.06.2001 środa	Radzyń Podlaski 20.06.2001 środa	Biała Podlaska 21.06.2001 czwartek	Łuków 21.06.2001 czwartek	Międzyrzec Podlaski 21.06.2001 czwartek
1.	Pszenica	dt	51 - 55	50	50 - 55	52 - 54	60	58	55
2.	Pszenżyto	dt	43 - 45	-	42 - 45	45 - 48	52 - 55	-	50
3.	Zyto	dt	39 - 40	-	39 - 40	38 - 40	40-42	38-40	40
4.	Owies	dt	38 - 40	40	39 - 40	38 - 40	50-55	40	40
5.	Jęczmień	dt	51 - 55	-	53 - 55	50 - 53	60	50-58	55
6.	Mieszanka zbożowa	dt	42 - 45	43	43 - 45	43 - 45	-	42	45
7.	Ziemniaki	dt	-	-	-	-	20-22	-	-
8.	Prosięta 10-15 kg	para	180 - 200	-	200 - 220	220 - 230	200	230-250	240-250
9.	Prosięta pow. 15 kg	para	230 - 250	230 - 260	250 - 270	230 - 270	-	250-300	270-280
10.	Krowa z cielęciem	szt.	-	-	2000	-	-	1700	-
11.	Kurczęta odchowane	szt.	6.00	-	7.00	-	-	-	-
12.	Jaja	szt.	0.32	0.30 - 0.34	0.30 - 0.31	0.25 - 0.35	0.28 - 0.34	0.25-0.35	0.28 - 0.34
13.	Jabłka	kg	1.40 - 1.50	1.80 - 2.50	1.50 - 1.80	2.60	2.50 - 3.00	-	2.60
14.	Truskawki	kg	2.00 - 2.50	1.80 - 2.00	1.50 - 1.80	1.20 - 1.50	0.80-1.00	-	1.00
15.	Czereśnie	kg	3.50 - 4.00	3.00 - 3.50	3.00 - 4.00	3.00 - 5.50	3.00-5.50	-	3.50
16.	Cebula	kg	2.50	2.00	2.50	2.00 - 2.50	1.80-2.00	2.00	2.00
17.	Cebula młoda	kg	-	3.50	-	4.00	4.00	-	3.50
18.	Czosnek	szt.	-	0.50	-	-	-	0.50	-
19.	Czosnek młody	główka	-	-	-	-	1.20	-	-
20.	Kalafior	kg	-	1.50-3.00	-	-	-	2.00	-
21.	Kalafior	szt.	1.80 - 2.00	-	2.00	2.30 - 3.40	2.50-3.50	-	0.50-3.50
22.	Kapusta	kg	-	-	-	-	-	2.00	-
23.	Kapusta młoda	szt.	1.00 - 1.50	1.00 - 1.80	1.00 - 1.50	0.70 - 2.00	1.50-2.00	-	1.00-2.00
24.	Kapusta pekińska	szt.	-	-	-	-	-	-	1.50-2.00
25.	Ogórek	kg	2.50 - 3.00	2.00 - 2.50	2.50 - 3.00	2.20 - 3.00	2.50	2.50	2.20
26.	Pomidory	kg	4.50 - 5.00	4.00 - 5.00	3.50 - 4.50	2.80 - 4.00	4.00 - 5.50	3.50	3.80-4.40
27.	Papryka	kg	-	-	-	9.00	8.00	-	-
28.	Pieczarki	kg	-	4.00 - 4.50	4.00	4.00 - 4.50	4.00-4.50	4.00	5.00
29.	Marchew	peczek	-	1.50 - 1.80	-	-	2.00	-	1.50-1.80
30.	Marchew	kg	1.50	-	1.00 - 1.50	3.50	-	2.00	3.50
31.	Miód	kg	13.00 - 16.00	-	13.00 - 15.00	-	-	15.00	-
32.	Buraki czerwone	kg	-	-	-	3.50	-	-	-
33.	Botwinka	peczek	-	-	-	-	1.50-2.50	-	-
34.	Rzodkiewka	peczek	-	0.80 - 1.00	1.50	-	0.80-1.00	-	0.50
35.	Szczypiorek	peczek	0.80	0.60	-	-	0.60	-	1.00
36.	Salata	szt.	0.70 - 0.80	0.50 - 1.00	0.60 - 1.00	-	0.50-0.80	-	0.50-0.70
37.	Pietruszka	kg	-	-	-	-	6.00	-	-
38.	Ziemniaki młode	kg	1.50 - 2.00	1.00 - 1.50	1.50	0.90 - 1.50	1.50	1.00-1.20	1.00-1.60
39.	Ziemniaki stare	kg	-	0.40	-	-	-	-	0.40
40.	Orzech włoski	kg	-	-	3.50	-	-	-	-

Wisznice:	zboża	podaż mała	popyt średni
	prosięta	podaż mała	popyt duży
Parczew:	zboża	podaż mała	popyt mały
	prosięta	podaż mała	popyt mały
Piszczac:	zboża	podaż średnia	popyt średni
	prosięta	podaż średnia	popyt duży
Radzyń Podl.:	zboża	podaż średnia	popyt duży
	prosięta	podaż średnia	popyt duży
Biała Podl.:	zboża	podaż średnia	popyt duży
	prosięta	podaż mała	popyt średni
Łuków:	zboża	podaż duża	popyt mały
	prosięta	podaż średnia	popyt duży
Międzyrzec Podl.:	zboża	podaż średnia	popyt średni
	prosięta	podaż mała	popyt duży

Ceny mleka OSM Biała Podlaska na dzień 25.06.2001r.

Jednostka tłuszczu	2 gr/litr
Jednostka białka	8,5 gr / litr
Dopłaty do 1 litra	
Klasa Extra	26 gr /litr
Klasa I	16 gr /litr
Członkowska za 1 udział	10 gr /litr
Członkowska za 2 udziały	14 gr/litr
Członkowska za 3 udziały	17 gr /litr
Restrukturyzacyjna pow 1000 l mies.	4 gr /litr
Restrukturyzacyjna pow 2000 l mies.	6 gr /litr
Restrukturyzacyjna pow 3000 l mies.	8 gr/litr
Restrukturyzacyjna pow 10000 l mies.	17 gr/ litr
Za odstawę ze zbiornika	10 gr/litr
Do ceny wyjściowej dopłacany jest VAT w wysokości 3%	
Jeden udział wynosi 840 zł	

Ceny zbóż, żywca wołowego oraz wieprzowego

Zboża

REJON PUNKT SKUPU	PSZENICA	JĘCZMIEN	ŻYTO	PSZENZYTO	KUKURYDZA
„Triticum Agro” Sp. z o.o. Zalesie			380 - 420 z VAT		
Młyn Biała Podlaska ul. Sitnicka			380 - 420 +VAT		
P.Z.Z. J i A Miłosz Kijowiec	560 +VAT		400 +VAT		
Mieszalnia pasz „Wola Pasze” Biała Podlaska ul. Sidorska tel.342-22- 01	550+VAT	520+VAT		520 +VAT	560+VAT
„ALKOWIN“ gorzelnia Międzyrzec Podlaski			390 +VAT		
PPP BACUTIL Bedlno	550 + VAT	500 + VAT			
Młyn w Komarówce Podl.	550 + VAT				
Gorzelnia Bojanówka			400 + VAT		

na dzień 25 czerwca 2001 r. ceny w zł / tonę

ŻYWIEC WIEPRZOWY I WOŁOWY

REJON PUNKT SKUPU	ŻYWIEC WIEPRZOWY		ŻYWIEC WOŁOWY		
	TUCZNIKI	MACIORY	BUHAJE	JAŁÓWKI	KROWY
Biała Podlaska					
Felix Rossosz	4,20+VAT		3,35+VAT	2,80+VAT	
Ubojnia Koszoły	4,30+ VAT		3,40+VAT	2,80+VAT	
Prywatny Curyń	4,20+VAT				
Leśna Podlaska- Sokołowskie Zakłady Mięsne S.A.	4,32				
Biała Podlaska – Zakłady Constar			3,20- 3,40+VAT		
Biała Podlaska Zakłady Mięsne „Dolina Łąk”			3,30-3,40 + VAT		
Biała Podlaska –ZM Łuków	3,80-4,20 +VAT	2,60 +VAT	3,00-3,20 VAT		2,20 +VAT
Łuków					
Zakłady Mięsne Łmeat“ Łuków	3,90- 4,10+VAT	2,90- 3,00+VAT	3,20+VAT	3,00+VAT	2,30+VAT
Parczew					
Parczew-ZM „ŁMEAT” Łuków	4,20+VAT		3,08+VAT		2,20 + VAT
Radzyń Podlaski					
Masarnia-Ubojnia ZEMAT s.c. Wohyń	4,10 z VAT	2,20 +VAT	3,20+VAT	2,80+VAT	1,80+VAT
ZM Łuków	4,00+VAT	2,20+VAT	3,08- 3,20+VAT	2,80 +VAT	

od 22 czerwca- 25 czerwca 2001 r. cena w zł / kg

WOJEWÓDZKI OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
W LUBLINIE
Z SIEDZIBĄ W KOŃSKOWOLI
ODDZIAŁ W GRABANOWIE
ZAPRASZA NA

DZIEŃ OTWARTYCH DRZWI W GRABANOWIE

15 lipca 2001

Rozpoczęcie godz. 10⁰⁰

- przywitanie gości
- wystąpienia zaproszonych gości
- Wykłady nt: - Aktywność społeczna szansa powodzenia
- Zasady pozyskiwania mleka wysokiej jakości z uwzględnieniem dobrej bazy paszowej kiszonki i sianokiszonki oraz warunków sanitarno- higienicznych w gospodarstwach mlecznych

Ponadto:

- Wystawa sprzętu rolniczego,
- Prezentacja na stoiskach firm pracujących na rzecz rolnictwa,
- Prezentacja najnowszych środków do produkcji rolnej,
- Wyposażenie budynków inwentarskich,
- Doradztwo w zakresie kredytów bankowych, postępu biologicznego i ubezpieczeń społecznych rolników,
- Doradztwo: technologiczne, ekonomiczne, z zakresu marketingu, przedsiębiorczości i wiejskiego gospodarstwa domowego,
- Ludowe występy artystyczne,
- Porady i pokazy pszczelarskie m. in. pokaz znakowania i sprzedaż matek pszczelich,

Z a p r a s z a m y

Woda w żywieniu zwierząt

W żywieniu zwierząt sporo uwagi poświęca się właściwemu zbilansowaniu dawki pokarmowej pod względem jakości i ilości: białka, tłuszczu, włókna, energii, witamin i mikroelementów natomiast nie zwraca się uwagi prawie wcale na wodę w paszy, która też jest składnikiem pokarmowym i spełnia w organizmie zwierzęcia zasadniczą rolę.

Swobodny i nieograniczony dostęp zwierząt do świeżej i czystej wody jest ważnym czynnikiem wpływającym na zachowanie zwierząt w zdrowiu i pełnej wydajności. Brak wody lub jej niedostatek działa znacznie bardziej szkodliwie niż brak pożywienia. Jest ona bowiem głównym składnikiem, w którym przebiegają reakcje biochemiczne procesów życiowych. Gdy ustrój utraci ok. 20% pierwotnej zawartości wody następuje jego śmierć.

Organizm zwierzęcy zawiera do 65% wody. W organizmach zwierząt młodych znajduje się więcej wody niż w organizmach starszych. U płodów w początkowym okresie ciąży ilość wody wynosi około 80%, po urodzeniu 75%, zaś w organizmie zwierzęcia dorosłego już tylko 55%-61%. Zwierzęta odtuszczone mają stosunkowo mniej wody w organizmie niż chude. W mięśniach jest 80% wody, w tkance tłuszczowej 50%, w kościach 32%, w zębach tylko 5%.

Zasoby wody w ustroju zwierzęcym uzupełniane są przez wodę pitną i zawartą w paszach. Woda pobrana w pożywieniu ma wyższą wartość biologiczną i nie może zastąpić jej woda pobrana w trakcie pojenia. Tym się właśnie tłumaczy przydatność pasz soczystych i okopowych, kiszonek przy produkcji mleka i mięsa.

Zapotrzebowanie na wodę przez poszczególne gatunki zwierząt jest różne i zależy od warunków utrzymania, żywienia, temperatury otoczenia, wykonywanej pracy oraz

wydajności. Tak np. dzienne zapotrzebowanie l/szt. wynosi: loch 22-27, tuczników starszych 20, tuczników młodszych 12, warchlaków 8, prosiąt 1-2, krowy zasuszonej 40-60, zapotrzebowanie wysokowydajnej krowy w upalny letni dzień może sięgać 180 litrów.

W praktyce mamy zazwyczaj do czynienia z niedoborem wody u zwierząt, które nie piją jej więcej niż potrzebują. Zwierzęta powinny mieć możliwość pobierania wody w dowolnej porze przez całą dobę, także na pastwisku. Krowy mające swobodny dostęp do wody piją nawet do 10 razy na dobę. Dlatego ograniczone pojenie do 2 lub 3 razy dziennie może poważnie zmniejszyć ilość udojonego mleka. Nie należy dopuszczać do zbytniego pragnienia u zwierząt i jednorazowego przyjmowania kilkudziesięciu litrów wody, gdyż może to doprowadzić do zaburzeń zdrowotnych. Świnie cechuje mała tolerancja na brak wody

do picia. Dlatego łatwo występują u tego gatunku zaburzenia w gospodarce wodnej. Ilość wytworzonej śliny jest zbyt mała, aby zwilżyć kęsy suchego pokarmu i z tego względu świnie muszą pobierać wodę w trakcie jedzenia. Organizm młody zawiera więcej wody i wykazuje na nią większe zapotrzebowanie, niż organizm dorosły. Od stopnia pokrycia zapotrzebowania na wodę w dużej mierze zależy wzrost i rozwój zwierzęcia.

Dlatego prosiętom już od 3-4 dnia po urodzeniu należy podawać do woli przegotowaną wodę o temp. 30°C, a następnie nieco chłodniejszą. Cielętom należy zapewnić dostęp do wody najpóźniej do drugiego tygodnia życia.

Woda przeznaczona do pojenia zwierząt swą jakością nie może odbiegać od ogólnie przyjętych norm wody pitnej przeznaczonej dla ludzi.

*Maria Cabaj
PZDR Radzyń Podl.*

Grzegorz Suchorab

„ROLOPRYSK”

tel. (083) 356 51 96 w godz. 7-20

Przewłoka 47a 21-200 Parczew

- ♣ Stacja kontroli i modernizacji opryskiwaczy polowych i sadowniczych
- ♣ Naprawa sprzętu rolniczego oraz samochodów osobowych
- ♣ Atestacja opryskiwaczy wykonywana na miejscu oraz w terenie po uzgodnieniu z grupą rolników

Wydajność krów mlecznych w największym stopniu uzależniona jest od rodzaju, ilości oraz jakości i wartości pokarmowej pasz objętościowych. Dlatego tak ważne jest, aby przygotować duże ilości kiszonek i sianokiszonek na okres żywienia zimowego bydła.

Konserwować czy nie

O stopniu wykorzystania składników pokarmowych z pasz konserwowanych w żywieniu przeżuwaczy decyduje jednak jakość kiszonek, która zależy od przebiegu procesu konserwacji.

O tym jakiej jakości będzie kiszonka decyduje głównie rolnik poprzez odpowiedni dobór rośliny kiszonkarskiej, stopień jej podsuszenia, termin zbioru, agrotechnikę, szybkie napełnienie przymy, dokładne ubicie i okrycie folią.

Aby jednak przyspieszyć i prawidłowo ukierunkować procesy fermentacyjne w zakiszanej masie ważne jest stosowanie dodatków ułatwiających zakiszanie.

Ich wybór na rynku jest bardzo duży.

Najbardziej jednak popularne stały się dodatki mikrobiologiczne i enzymatyczne a należą do nich POLMASIL najbardziej uniwersalny

z dostępnych na rynku, jednocześnie prosty w aplikacji i tani, BACTO-ZYM przeznaczony do kiszenia zielonki z surowców trudno kiszających się np. lucerna, koniczyna, CORNSIL do kiszenia kukurydzy przesuszonej, FEEDTECH uniwersalny firmy Alfa Laval oraz konserwant na bazie kwasu mrówkowego KEMISILE firmy Kemira.

Konserwanty biologiczne pomagają zredukować niekorzystne zjawiska procesu kiszenia takie jak:

- ułatwiają proces zakiszania poprzez szybkie opanowanie środowiska w pierwszych godzinach fermentacji poprzez pożyteczne bakterie kwasu mlekowego co przyspiesza konserwację,
- zapobiegają wtórnej fermentacji co pozwala na dłuższe przechowywanie kiszonki w warunkach gospodarstwa, ważne jest to bardzo podczas skarmiania kiszonki

latem kiedy wysoka temperatura powietrza powoduje wtórną fermentację,

- zapobiegają wyciekaniu soków komórkowych,
 - zapobiegają zagrzewaniu się kiszonki,
 - zapobiegają psuciu się kiszonki po otwarciu przymy.
- Konserwanty pomagają uzyskać:
- dobrą kiszonkę w każdych warunkach zbioru,
 - wyższą wartość pokarmową i energetyczną zakiszanej masy,
 - kiszonkę smaczną chętniej pobieraną przez zwierzęta,
 - większą trwałość i stabilność kiszonek,
 - dłuższy okres skarmiania.

Konserwanty nie wymagają specjalnego sprzętu do dozowania, nie wymagają dokładnego wymieszania - można mieszać ręką, nie ma ryzyka przedawkowania.

Mechanizm działania dodatków jest różny jednak cel ten sam - uzyskanie dobrej kiszonki i obniżenia strat w procesie zakiszania. Obecnie zaleca się stosowanie dodatków do pasz zarówno trudno jak i łatwo zakiszających się.

*Opracowała: Krystyna Szcześniak
PZDR Parczew*

Konserwacja pasz objętościowych

Jednym z czynników rozwoju nowoczesnego chowu bydła jest zapewnienie przez rolnika swojemu stadu wystarczającej ilości dobrych jakościowo pasz objętościowych.

Najtańszym ich źródłem jest sianokiszonka, ponieważ produkcja siana jest ryzykowna ze względu na trudny do przewidzenia przebieg pogody.

W związku z tym najlepszą formą przygotowania paszy jest sporządzenie sianokiszonki z traw podsuszonych. Jest to mniej pracochłonne i jednocześnie gwarantuje uzyskanie jakościowo dobrej paszy.

Główne korzyści ze sporządzania sianokiszonki:

- krótki czas zalegania ściętej runi na łące

- runi jest zbierana przy zawartości suchej masy 30 - 50 % co zmniejsza straty zbieranego materiału
- sianokiszonka jest chętniej zjadana przez bydło niż siano
- małe straty podczas przygotowywania paszy.

Przy prawidłowej technologii sporządzania straty nie powinny przekraczać 5 % zakiszane materiału.

Przystępując do sporządzania sianokiszonki trzeba zwrócić uwagę na czynniki, które decydują o uzyskaniu paszy dobrej jakości.

1. Jakość użytków zielonych.

Powierzchnia łąki powinna być wyrównana, co ułatwia właściwe koszenie i w dużym stopniu zapobiega zanieczyszczeniu ziemią trawy.

2. Sposób i termin koszenia.

Zalecane jest koszenie na wysokości nie mniejszej niż 5 - 6 cm w fazie strzelania w źdźbło lub początku kłoszenia dominujących w runi gatunków traw.

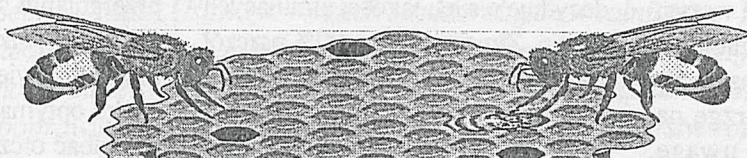
3. Podsuszenie.

Optymalna zawartość suchej masy w zakiszonym materiale to ok. 30 - 40 %.

4. Uciśnięcie i zabezpieczenie zakiszane materiału.

Dokładne ugniecenie i szczelne okrycie podsuszonej trawy ma na celu jej ochronę przed dostępem powietrza, wilgoci i światła. Czynniki te zakłócając przebieg fermentacji, mogą spowodować duże straty sianokiszonki

Porady pszczelarskie

W naszych warunkach klimatycznych pożytek towarowy kończy się wraz z przekwitnięciem lip (połowa lipca). Po pożytku, a niekiedy nawet jeszcze podczas jego trwania (np. na grykach) w każdej pasiece występują rabunki. Pszczoły próbują dostać się do obcych uli w poszukiwaniu miodu.

W skrajnych przypadkach pszczoły rabujące mogą zniszczyć słabsze rodziny. Pszczelarz powinien więc tak prowadzić prace w pasiece, aby do rabunku nie dopuścić.

Aby uniknąć rabunków powinno uwzględnić się następujące zalecenia:

- ❖ utrzymywać w pasiece wyrównaną siłę rodzin, łączyć rodziny osłabione i bezmateczne,
- ❖ stosować ule szczelne z dobrze dopasowanymi daszkami i wkładkami wylotowymi z możliwością regulacji szerokości,

➔ w wyniku gnicia lub pleśnienia.

Przy spełnionych powyższych warunkach, otrzymana pasza jest bardzo dobrej jakości.

W zależności od posiadanych maszyn, ilości rąk do pracy, rozmieszczenia i wielkości użytków zielonych można wybrać jedną z poniższych metod.

Metody sporządzania sianokiszonki:

- zakiszanie w pryzmie lub w silosie przejazdowym,
- sporządzanie sianokiszonki w bełach ofoliowanych,
- sporządzanie sianokiszonki z wykorzystaniem wielogabarytowej prasy kosztującej.

Dobra sianokiszonka zapewni rolnikowi zadowalające wyniki ekonomiczne w chowie bydła mlecznego. ■

Maria Radomska
PZDR Łuków

❖ w okresie pożytkowym przeglądy rodzin przeprowadzać w godzinach przedpołudniowych, a gdy brak pożytku - późnym popołudniem,

❖ w okresie bezpożytkowym ograniczyć przeglądy, a w razie konieczności skrócić do niezbędnego minimum czas przeglądu,

❖ karmienie syropem przeprowadzać wieczorem lub podczas chłodnej deszczowej pogody, a w ostateczności wcześniej rano,

❖ w czasie karmienia nie rozlewać syropu na pasieczysku i po ścianach lub daszkach uli,

❖ zwięzić wylotki uli w rodzinach słabszych, odkładach i nowo osadzonych rojach,

❖ po odwirowaniu miodu nie pozostawiać plastrów "do osuszenia" na pasieczysku,

❖ wszystkie wyjmowane z uli plastry natychmiast wkładać do skrzynki transportowej lub zapasowego korpusu ula szczelnie zakrytego przed dostępem pszczół.

Jeśli stwierdzi się już w pasiece rabunek, tj. zauważy się zwiększoną liczbę pszczół walczących na wylotku (charakterystyczne skupienia pszczół, które czasem spadają z ula na ziemię), powinno się przerwać prace w pasiece. Jeżeli nadal pszczoły walczą na wylotku i przed ulem, dobrze jest silnie skropić je wodą, a rodzinie rabowanej zmniejszyć wylot tak, aby mieściła się w nim tylko jedna pszczoła.

W pasiekach, w których po pożytku w ulach pozostaje duża liczba pszczół, a pszczelarz nie umie ich wykorzystać, dochodzi do dużego marnotrawstwa. Charakterystyczne w tym okresie (przeważnie w drugiej połowie lipca) jest gromadzenie się pszczół w upalne wieczory i noce pod mostkiem wylotowym i na przedniej ścianie ula. Pszczelarz

powinien umieć te pszczoły zagospodarować. Można więc po odwirowaniu możliwie całego miodu zacząć karmić je syropem cukrowym (1:1) i dawać im węzę do odbudowania. Uzyska się wtedy znaczną ilość wosku i będzie można wiele plastrów wybrakować, co ma dodatkowy wpływ na higieniczny stan pasieki, a po za tym zapewnia pszczolom lepsze warunki rozwoju. W celu zwiększenia liczby odbudowanych arkuszy węży zaleca się czasem zabranie rodzinom pewnej ilości młodego czerw. Czerw ten można umieścić np. w odkładach. Jedną tak przygotowaną rodziną, karmioną co 2 - 3 dni syropem (około 2 l jednorazowo) może odbudować nawet kilkanaście plastrów.

W końcu lipca, jeśli nie ma już pożytku, powinno się rozpocząć zwalczanie warrozy w rodzinach. Jest to z punktu widzenia gospodarki pasiecznej, niezmiernie ważny zabieg. Opóźnianie go powoduje bardzo duże osłabienie siły rodzin przed zimą, gdyż warroza niszczy znaczną część pszczół zimowych. Rozwijają się one bowiem w sierpniu, kiedy kończy się wychowywanie trutni, i praktycznie wszystkie *samice Varroa jacobsoni* rozwijają się na czerwcu pszczelim. W celu zwiększenia skuteczności zwalczania pasożyta można w pierwszej połowie lipca ograniczyć czerwienie matek. Służy temu na przykład umieszczenie matek w izolatorze na jednej ramce. W końcu lipca należy zrobić przegląd gniazd pod kątem przygotowania rodzin do intensywnego wychowywania czerw, na początku sierpnia. Przede wszystkim należy usunąć te plastry, które nie nadają się do zaczerwienia, a więc głównie ciemne, uszkodzone, z dużą liczbą komórek trutowych.

Ciąg dalszy na s. 16 ➔

➔ Pozostawiamy przede wszystkim plastry jasnobrązowe, najlepiej takie, na których jest pewna liczba komórek z pierzgą. Na pierzgę należy zwracać szczególną uwagę, gdyż zarówno jej obecność jak i też umiejscowienie blisko centrum gniazda decyduje o ilości wychowywanego czerwiu. Pozostawienie w tym czasie w gnieździe ciemnych plastrów powoduje, że wygryzające się pszczoły są mniejsze. Ilość czerwiu wychowywanego przez pszczoły w sierpniu

decyduje o sile i jakości zimujących rodzin. Zimą przeżywa 90% pszczoł wygryzionych na przełomie sierpnia i września, podczas gdy pszczoły wygryzające się na przełomie lipca i sierpnia przeżywają zimą w 82%, a na przełomie września i października - średnio w 70%.

Są to oczywiście wartości przybliżone, gdyż na to, jaki procent pszczoł zdoła przetrwać zimą, wpływa jeszcze wiele innych czynników (np. prace przy karmieniu larw lub

przerabianiu syropu). Z powyższych danych wynika jednak, że aby otrzymać możliwie dużą liczbę pszczoł w wieku optymalnym do zimowania, należy dbać o czerwienie matek, zwłaszcza w drugiej połowie sierpnia, od złożenia jajeczka bowiem do wygryzienia się pszczoły upływa 21 dni.

Dokarmianie pszczoł na zimę powinno być zakończone do 15 września.

Opracował: Marian Kałabun

Tabela 1. Norma wielkości zapasów zimowych w zależności od siły rodziny.

Typ ula	Ilość pokarmu zimowego w zależności od liczby ramek w zimującej rodzinie (kg)											
	liczba ramek											
	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Dadanta	8,6	9,8	11,4	13,0	14,4	15,8	17,0	18,2	-	-	-	
Wielkopolski (360 x 260)	7,4	9,0	10,5	11,9	13,2	14,4	15,5	16,5	17,5	18,5	-	
Wielokorpusowy (435 x 230)	-	-	11,2	13,8	14,2	15,5	16,5	17,5	18,5	19,5	20,5	
Wielokorpusowy (360 x 230)	-	-	9,0	10,5	11,5	12,5	13,5	14,0	15,0	16,0	17,0	
Warszawski poszerzony	7,8	9,5	11,1	12,6	14,0	15,3	16,5	17,6	-	-	-	
Warszawski zwykły	7,6	9,3	10,0	12,3	13,6	15,1	16,0	17,1	18,0	-	-	

Tabela 2. Wpływ terminu i sposobu układania gniazd na zimę oraz terminu dokarmiania pszczoł na zimowłę i rezultaty w roku następnym.

Dokarmianie		Powierzchnia czerwiu I pomiaru wiosną, początek kwitnienia jabłoni		Zbiór miodu				Uwagi
				z pierwszego pożytku wiosennego		ogółem z sezonu		
		w dcm ²	w %	w kg	w %	w kg	w %	
do końca września		9,4	100	7,3	100	13,9	100	w całości silnie porażone nosemą
<i>Do 15 września</i>		<i>15,9</i>	<i>169</i>	<i>9,3</i>	<i>127</i>	<i>18,2</i>	<i>131</i>	
Zimowanie	w jednym korpusie	17,0	181	11,5	156	21,3	153	
	w dwóch korpusach	18,7	199	13,3	182	27,4	197	

2 marca 2001 roku Sejm uchwalił Ustawę o rentach strukturalnych w rolnictwie - Dz.U. nr 52 z 26 kwietnia 2001 roku. Renty strukturalne dotyczą rolników w wieku przedemerytalnym, którzy zaprzestaną działalności rolniczej i przełożą notarialnie swoje gospodarstwa, odpłatnie lub nieodpłatnie, innym rolnikom. Przekazanie ziemi ma służyć poprawie struktury obszarowej i rentowności gospodarstw rolnych w Polsce.

Zgodnie z Ustawą przejmujące gospodarstwo musi zostać powiększone minimum do 15 ha. Ziemię tę może przejąć nawet kilku rolników, a także osoby prawne lub jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, jednakże w każdej sytuacji powiększone gospodarstwo nie może być mniejsze niż 15 ha. W sytuacji, gdy rolnik ubiegający się o rentę strukturalną nie ma możliwości przekazania całości lub części gruntów na powiększenie istniejącego gospodarstwa

emerytalnego rolniczego lub innego - nie będzie mógł otrzymać renty strukturalnej. Będzie ją mógł otrzymać współmałżonek, jeżeli spełni wszystkie wymagane warunki

Rolnik, który przejmie grunt i tym samym powiększy swoje gospodarstwo, będzie mógł korzystać z renty strukturalnej dopiero po 5 latach prowadzenia działalności rolniczej. Powinien on mieć odpowiednie kwalifikacje rolnicze (zasadnicze, średnie lub wyższe wykształcenie rolnicze lub

państwa (Dz.U. z 1995 r. nr 57, poz. 229 ze zm.). Zgodnie z nią Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa ma prawo ograniczyć przetarg na nabycie nieruchomości wyłącznie do rolników zamieszkujących i posiadających gospodarstwo w tej gminie, podlegających ubezpieczeniu społecznemu rolników, jeżeli swoje grunty powiększą do powierzchni nie przekraczającej 100 ha. Zdaniem pomysłodawców w ten sposób pierwszeństwo do zakupu gruntów będą mieli sąsiedzi.

Renta strukturalna jest świadcze-

Renty strukturalne dla rolników

rolnego do minimum 15 ha, może przekazać gospodarstwo rolne nieodpłatnie do Zasobu Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Renta strukturalna przysługuje rolnikowi, który nie jest w wieku emerytalnym, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- wiek - ukończone 55 lat dla kobiet (ale mniej niż 60) i 60 lat dla mężczyzn (ale mniej niż 65),
- podlegał ubezpieczeniu emerytalno - rentowemu, określone w Ustawie z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, przez okres co najmniej 30 lat,
- przez 10 lat poprzedzających zgłoszenie wniosku o rentę strukturalną, prowadził nieprzerwanie działalność rolniczą i praca ta była dla rolnika jedynym lub głównym źródłem utrzymania. W tym czasie (tj. w okresie 10 lat) podlegał co najmniej 5 lat ubezpieczeniu społecznemu rolników, przy czym wymaga się, aby co najmniej 2 lata tego ubezpieczenia przypadły bezpośrednio przed zgłoszeniem wniosku o rentę strukturalną,
- przekazywane gospodarstwo ma powierzchnię nie mniejszą niż 3 ha, zaś rolnik był jego właścicielem przez co najmniej 5 lat przed złożeniem wniosku o rentę.

Rolnik, który ma już ustalone prawo do emerytury lub renty z ubezpieczenia społecznego albo z zaopatrzenia

ekonomiczne o specjalności przydatnej do prowadzenia działalności rolniczej albo co najmniej pięcioletnią praktykę). Nie może posiadać ustalonego prawa do emerytury lub renty z ubezpieczenia społecznego lub zaopatrzenia emerytalnego.

Instytucją obsługującą renty strukturalne będzie Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Wnioski o rentę będą przyjmowane w I kwartale danego roku, a świadczenia wypłacane począwszy od 1 stycznia następnego roku kalendarzowego. Wnioski w danym roku mogą składać rolnicy, którzy kończą wiek uprawniający do renty do 31 grudnia następnego roku kalendarzowego. Do 30 czerwca roku, w którym złożono wnioski, prezes KRUS przeprowadzi jego weryfikację, sprawdzając czy wszystkie niezbędne warunki zostały bądź zostaną spełnione.

Podstawą do wydania decyzji o przyznaniu renty strukturalnej będzie dokument potwierdzający przekazanie gospodarstwa rolnego. Będzie to akt notarialny (umowa przekazania lub sprzedaży gospodarstwa rolnego) albo decyzja administracyjna Prezesa Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa o przyjęciu gospodarstwa na Skarb Państwa.

Ustawa o rentach strukturalnych, wprowadziła również ważną zmianę do art. 29 ust. 3b pkt 1 Ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi skarbu

państwa (Dz.U. z 1995 r. nr 57, poz. 229 ze zm.). Zgodnie z nią Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa ma prawo ograniczyć przetarg na nabycie nieruchomości wyłącznie do rolników zamieszkujących i posiadających gospodarstwo w tej gminie, podlegających ubezpieczeniu społecznemu rolników, jeżeli swoje grunty powiększą do powierzchni nie przekraczającej 100 ha. Zdaniem pomysłodawców w ten sposób pierwszeństwo do zakupu gruntów będą mieli sąsiedzi.

Równolegle funkcjonować będą nadal wcześniejsze emerytury z ubezpieczenia społecznego rolników, dostępne dla rolników w wieku o 5 lat niższym od wieku emerytalnego, którzy przekazując gospodarstwa rolne nie mogą lub nie chcą dotrzymać warunków określonych w ustawie o rentach strukturalnych.

Reasumując, należy stwierdzić, iż zainteresowanie rentą strukturalną wśród rolników jest duże, mimo szeregu warunków, które należy spełnić aby świadczenie otrzymać. Szacuje się, że renty strukturalne otrzyma rocznie około 8-10 tys. osób, czyli co drugi rolnik przechodzący obecnie na wcześniejszą emeryturę.

Opracowała: Ewa Grela

Bezpieczne żniwa

Żniwa w rolnictwie to okres, w którym jest największe natężenie prac polowych oraz występuje **duża ilość wypadków**, które prowadzą często do trwałego kalectwa. Aby temu zapobiec należy ściśle **przestrzegać przepisów bezpiecznej pracy**. W czasie żniw podczas pracy kombajnem należy zwrócić szczególną uwagę na następujące zagadnienia:

- ❖ Nie pozwalać na obecność osób postronnych na pomoście kierowcy oraz w pobliżu maszyny.

- ❖ Na kombajnie muszą obowiązkowo znajdować się dwie gaśnice przeciwpożarowe: proszkowa do gaszenia silnika, druga: pianowa do gaszenia pozostałych części kombajnu. Gaśnice muszą mieć aktualną kontrolkę.

- ❖ Kolektor wydechowy silnika należy często oczyszczać z plew, kurzu i słomy oraz sprawdzać jego uszczelnienie.

- ❖ Kierowca kombajnu powinien bezwzględnie w czasie jazdy i podczas pracy unikać bezpośredniego sąsiedztwa ognia.

- ❖ Nie wykonywać i nie zezwalać innym na wykonywanie różnych prac pod zespołem żniwnym, nie upewniwszy się, że jest on zabezpieczony przed opadnięciem.

- ❖ Pedaly obu hamulców powinny być stale sprzęgnięte. Dopuszczalne jest rozpinanie, ale tylko na polu np. w przypadku gdy wymagany jest ostry skręt, ale pod warunkiem, że zbiornik na zboże jest pusty, gdyż w innym przypadku można doprowadzić do urwania pólsoi.

- ❖ W układzie hydraulicznym zabrania się samowolnie regulować zawór bezpieczeństwa

- ❖ Akumulator hydrauliczny ładować można jedynie azotem, ale czynność tę może wykonać jedynie wyspecjalizowany zakład. Kombajnście nie wolno wykonywać przy akumulatorze jakichkolwiek prac, gdyż może grozić to wybuchem.

- ❖ Instalację elektryczną można naprawiać wyłącznie uprawniony, zawodowy elektryk.

- ❖ Bezpieczniki i elementy składowe instalacji elektrycznej muszą odpowiadać symbolami i charakterystyką oryginalnemu zestawowi.

- ❖ Po zakończeniu pracy odłączyć akumulatory przestawiając pokrętkę odłącznika akumulatorów z położenia "Z" do położenia "O".

- ❖ Naprawcze czynności spawalnicze powinno się wykonywać tylko wówczas, gdy uszkodzona część jest wymontowana z kombajnu, a w razie konieczności spawania na kombajnie należy usunąć z maszyny plewy, pył i materiały łatwo palne oraz osłonić ekranami przeciwiskrowymi obszar spawania i przygotować w pobliżu gaśnicę i wiadro z wodą.

- ❖ Zbiornik paliwa należy uzupełniać w odległości co najmniej 10 m od składu paliw, chyba że skład jest wyposażony w dystrybutor.

- ❖ W czasie uzupełniania paliwa baterie akumulatorów muszą być osłonięte.

- ❖ W czasie awarii należy zatrzymać kombajn, wyłączyć mechanizmy i dopiero wtedy usunąć awarię.

- ❖ Wszystkie rodzaje regulacji, których nie można przeprowadzić z pomostu kierowcy, wykonywać wyłącznie po zatrzymaniu maszyny.

- ❖ Nie włączać mechanizmów przed upewnieniem się czy ich uruchomienie nikomu nie zagraża.

- ❖ Przed uruchomieniem silnika i włączeniem mechanizmów uprzedzić obsługę sygnałem dźwiękowym.

- ❖ Codziennie sprawdzić działanie maszyny, sprawność sprzęgła, hamulców i mechanizmu kierowania oraz niezawodność szybkiego gaszenia silnika.

- ❖ Złącza śrubowe styków i instalacji elektrycznej powinny mieć bezporowoty, czysty styk metaliczny i powinny być dobrze dokręcone oraz zabezpieczone z zewnątrz przed zwarcie. Przewody znajdujące się w pobliżu

ruchomych części kombajnu powinny być umocowane i zabezpieczone przed ocieraniem i uszkodzeniem.

- ❖ Wodę i paliwo należy uzupełniać po zatrzymaniu kombajnu i wyłączeniu silnika.

- ❖ Przyrząd tnący może być odsłonięty w czasie pracy kombajnu.

- ❖ Pomost kombajnisty i drabina do wchodzenia powinny być utrzymane w stanie zabezpieczającym obsługującego przed poślizgiem i upadkiem.

- ❖ Zabrania się omłotów kombajnem w pomieszczeniach gospodarskich.

- ❖ Kombajn może być obsługiwany wyłącznie przez przeszkolonego i uprawnionego pracownika, posiadającego świadectwo przeszkolenia (WODR Oddział w Grabanowie prowadzi kursy uprawniające do obsługi kombajnu).

Bardzo wiele wypadków, szczególnie w okresie letnim jest z udziałem dzieci. Zatrudniając dziecko przy obsłudze maszyn i urządzeń rolniczych musimy pamiętać o wysokim ryzyku amputacji palców, skomplikowanych złamań, skaleczeń, a nawet śmierci w wirujących częściach maszyn.

Jeśli zamierzasz powierzyć dziecku jakiegokolwiek prace w gospodarstwie, rozpocznij od oszacowania potencjalnego zagrożenia jakie stwarzają określone czynności. Aby trzeźwie to ocenić powinniśmy wziąć pod uwagę wiek dziecka, jego dojrzałość, sprawność fizyczną, zdolność i doświadczenie. Jeśli niebezpieczeństwo nie jest duże, zadbać aby przed przystąpieniem do pracy dziecko miało możliwość nabycia odpowiedniej praktyki, a także otrzymało dokładne instrukcje pracy i informacje o ewentualnych zagrożeniach. Praca wykonywana przez dziecko powinna odbywać się pod nadzorem dorosłego posiadającego adekwatne doświadczenie.

Pamiętaj, że możesz wiele zrobić aby zabezpieczyć życie i zdrowie swoich dzieci. Nie myśl, że to problem, który Ciebie nie dotyczy. Jesteś odpowiedzialny od TERAZ

Bazyli Filatiuk

W związku z pobytem Armand 'a Thonon'a profesora UCL Uniwersite catholique de Louvain w Belgii w ramach współpracy tej uczelni z Akademią Rolniczą w Lublinie poproszono PZDR w Parczewie o umożliwienie odwiedzin gospodarstw w naszym powiecie. Profesor ten prowadzi gospodarstwo rolne o profilu produkcji roślinnej głównie burak cukrowy. Na uczelni wyklada zagadnienia dotyczące ekonomii rolnictwa.

Celem wizyty było obejrzenie i poznanie produkcji w naszym regionie

oraz przyjrzenie się sytuacji ekonomicznej tych gospodarstw. W związku z krótkim terminem zorganizowania tej wizyty gospodarstwa zostały wybrane przypadkowo nie zawsze uprzedzając o wizycie właściciela. Profesorowi towarzyszyli: pracownica Akademii Rolniczej w Lublinie Pani dr Gabriela Masłowska z Instytutu Ekonomiki Rolnictwa, tłumacz oraz pracownicy PZDR w Parczewie. Jadąc z Parczewa w kierunku Białej Podlaskiej we wsi Kolano w obejściu zauważyliśmy Pana Janusza Burca. Zatrzymaliśmy się i poprosiliśmy o możliwość obejrzenia gospodarstwa i o krótką rozmowę na interesujący Pana Profesora temat. Pan Janusz Burzec chętnie i szczerze wyjaśnił nurtujące Profesora sprawy: przygotowanie pasz dla trzody chlewnej i sposób ich zadawania od mieszalnika do automatu, żywienie - koncentraty i mączki mięsno kostne, polfamiksi. Interesował się również składem mineralnym poszczególnych pasz.

Z produkcji roślinnej zainteresował się dużym udziałem mieszanek zbożowych w strukturze zasiewów czego się nie stosuje w Belgii. W czasie oglądania pól zwrócił uwagę na rośliny ekologiczne uprawiane w sąsiednich gospodarstwach. Zainteresowany był też parkiem maszynowym, chodziło mu bowiem czy gospodarstwo nie jest przeinwestowane. Gospodarstwo to posiada ponad 70 ha UR własnych i dzierzawionych, produkcja roślinna podporządkowana jest hodowli trzody chlewnej.

Następnie odwiedziliśmy gospodarstwo prowadzone przez młodego rolnika Pana Andrzeja Sikorę we wsi Puchowa Góra specjalizującego się w produkcji mleka. Bezpośrednio po wyjściu z samochodu udaliśmy się

Poucządzająca wizyta

na pastwisko gdzie pasło się stado 33 szt. krów mlecznych. Padło szeregi pytań ze strony gościa na temat terminów i sposobów krycia. Rolnik wyjaśnił że krowy są inseminowane nasieniem mi. buhai kanadyjskich dobieranych indywidualnie dla każdej krowy. Obok pastwiska przy oborze składowane są ofoliowane bele sianokiszonki z 11 ha. Gość zainteresowany był sposobem sporządzania sianokiszonki porównując do metod prowadzonych w Belgii, interesował się też skarmianiem tej kisonki i efektem ekonomicznym. Zwrócił uwagę że sama sianokiszonka przy wydajności uzyskiwanej w oborze nie wystarczy w związku z tym pytał czym jest uzupełniana dawka pokarmowa, jakie koncentraty stosuje w dokarmianiu (zapewne chodziło o mączki mięsno- kostne). Zwrócił uwagę na zlewnie mleka a w szczególności na przechowywanie i odbiór mleka dodając, że rolnicy belgijscy mogą podpatrzeć w tym gospodarstwie wiele rzeczy. Z produkcji roślinnej zainteresował się uprawą kukurydzy po skarmionym życie ozimym. Wyliczył, że okres wegetacji kukurydzy spowoduje późny jej zbiór. W rozmowie z rolnikiem wyjaśniło się, że posiana odmiana ma niskie FAO i zostanie zebrana w odpowiednim okresie dojrzałości. Zaskoczony był faktem uprawy kukurydzy w polnie wtórnym.

Porównywał też ceny mleka jakie otrzymuje Pan Andrzej z cenami w Belgii. Interesowało go bardzo zadawanie pasz dla bydła, a stosuje on w oborze dla krów „szwedzki stół” polega on na tym, że o określonej porze bydło przychodzi samo na swoje miejsce i po najedzeniu się niewiązane każde odpoczywa na

swoim stanowisku.

Pan Profesor pogratulował rolnikowi osią-

gnięć i udaliśmy się w dalszą drogę oglądając uprawy buraków cukrowych nie wstępując do gospodarstw ze względu na brak czasu. Na chwilę zatrzymaliśmy się przy plantacji buraków Pana Alfreda Cieślaka zamieszkałego w Wantopolu. Ponieważ Pan Profesor uprawia buraki w swoim gospodarstwie chciał porównać ze stanem uprawy u siebie.

Odwiedziliśmy jeszcze gospodarstwo Pana Krzysztofa Kropiwicka z Dawid prowadzącego zarodową hodowlę trzody chlewnej. Gospodarstwo to było wcześniej planowane do odwiedzenia. Pan Armand był zainteresowany sposobem krycia, rasą używaną do krzyżowania, genetyką. Pytał o wiek krycia loch, przyrosty, opłacalność, proces zaopatrywania się rolników w loszki, zdrowotność i warunki bytowania oraz profilaktykę, a szczególnie terminy szczepień. Stwierdził, że dobrostan zwierząt w tym gospodarstwie jest prawidłowy. Rolnik wyjaśnił, że lochy żywione są paszami własnymi i koncentratami. Natomiast knurki i loszki paszami z zakupu tej samej firmy od wielu lat. Gość zainteresował się posiadanym komputerem i jego wykorzystaniem w gospodarstwie.

Wypada dodać, że Pan Profesor nie wchodził do pomieszczeń inwentarskich mimo, że w Polsce przebywa jakiś czas. Interesował się czy w gospodarstwach prowadzone są zeszyty odwiedzin. We wszystkich gospodarstwach wykonał fotografie obejść i interesujących go tematów. Na zakończenie wizyty po staropolsku został podjęty przez gospodarza.

Wiesław Byra, Stanisław Kozak
PZDR - Parczew

Festyn Agroturystyczny

W dniu 20 maja 2001 r. w Muzeum Wsi Lubelskiej odbył się festyn agroturystyczny organizowany przez:

- Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lublinie z siedzibą w Końskowoli;
- Lubelski Związek Stowarzyszeń Agroturystycznych z siedzibą w Wojciechowie;
- Muzeum Wsi Lubelskiej z siedzibą w Lublinie.

Ośrodek Doradztwa Rolniczego Grabanów reprezentowany był przez młodzież, założone w listopadzie 2000 r. Agroturystyczne Stowarzyszenie "Ziemia Łukowska".

W stowarzyszeniu działa 25 gospodarstw o różnym stopniu zaangażowania w działalność agroturystyczną. W dość krótkim czasie, nie posiadając środków finansowych udało się zebrać najbardziej aktywnych członków. W festynie wzięło udział ok. 40 osób z powiatu łukowskiego. Panie prowadzące gospodarstwa agroturystyczne wystąpiły w tradycyjnych łukowskich strojach ludowych, prezentując swoje wyroby i produkty kulinarne:

- Pani Kryńska Janina - Trzebieszów IV - placki drożdżowe z rodzynkami i makiem;
- Pani Denka Wanda - Wola Gułowska - pierogi z soczewicą, serem i miętą;
- Pani Łopian Wiesława - Turzystwo - wiejski chleb z pieca;
- Pani Stempniak Zofia - Wola Gułowska - kompozycje z roślin suchych;
- Państwo Alicja i Jan Karwowscy
 - Zalesie - barszcyk czerwony z pasztecikami i wyroby toczony z drewna;
- Pan Władysław Sypulski - Wierzejki - rzeźbiarz ludowy - prezentował swoje prace, w czasie trwania festynu rzeźbił w lipie i korze, wyróżniając niektórych gości pamiątkowymi drobiazgami.

Stowarzyszenie zaprosiło do współpracy w zorganizowaniu tej imprezy firmę "Agro-Top" p. Grzegorza Dybciaka z Grzędzki, która zajmuje się wytwarzaniem smalcu. Z okazji festynu zostały przygotowane 3 rodzaje smalcu z dodatkiem jabłek, śliwek i ziół. Smalec z kamiennego garnka i pajda wiejskiego chleba smarowanego

przez miłe i ładne dziewczyny w strojach ludowych były największą atrakcją stoiska. Pan Dybciak prezentował również produkty swojej fermy strusiej (jaja, pióra i pięknie malowane wydmsuszki), udzielając informacji na temat tych ptaków zainteresowanym zwiedzającym.

Gdyby ktoś nie zauważył naszego stoiska, to musiał go usłyszeć. Zadbała o to p. Lidia Manowiec- dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Łukowie. Przyjechała na festyn z częścią kabaretu "Zza płota". Muzyka i przyśpiewki kabaretu przyciągały spore rzesze zwiedzających.

Prezisi stowarzyszenia p. Jarosław Kurek i p. Wiesław Mucha dbali o promocję Stowarzyszenia "Ziemia

Łukowska" rozdając foldery i informując chętnych o możliwościach wypoczynku na ziemi łukowskiej. Pomyśleli też o wickie, który serwowany był w trakcie trwania festynu. Nad całością organizacji czuwali pracownicy działu ALOW PZDR w Łukowie.

W imieniu Agroturystycznego Stowarzyszenia "Ziemia Łukowska" pragnę podziękować wszystkim, którzy zaangażowali się w organizację festynu promującego ziemię i powiat łukowski. Szczególnie dziękuję szefom jednostek, które dowiozły uczestników do Lublina:

- Urząd Gminy w Łukowie;
- OSP Oszczepalin gm. Wojcieszków;
- ODR w Grabanowie;
- "Agro-Top" w Grzędzce

Jan Gojdyć - PZDR Łuków

Centrala Nasienna w Parczewie

ul. Szkolna 32

tel. (083) 354 13 28,

Oferuje do sprzedaży:

♣ *Pasze, koncentraty i premiksy firm: Lando Lakes, Sano, Josera, LNB - Ekoplón, Polfarm, Polsanders, Bacutil, Unipasz, Mikita, Europlos.*

♣ *Śrutę sojową i rzepakową.*

♣ *Sprzęt i maszyny rolnicze.*

GOSPODARSTWO ROLNO - NASIENNE

Andrzej Kiryczuk

Zaliscze, 21-222 Podedwórze

tel. (0 83) 379 51 66

OFERUJE: do sprzedaży jesienią 2001 roku materiał siewny kwalifikowany, zaprawiony, następujących gatunków i odmian zbóż.

Pszenica oz.

„Mewa” - oryg.

Pszenżyto oz.

„Kitaro” - oryg.

Pszenżyto oz.

„Fidelio” - I ods.

Ceny konkurencyjne ZAPRASZAMY

Ochrona środowiska w gminie Parczew

W ciągu ostatnich pięćdziesięciu lat rozwój przemysłu, budownictwa, rolnictwa i komunikacji w Polsce spowodował szczególnie istotne zmiany w środowisku naturalnym i kulturowym w wielu rejonach Polski. Proces ten nie ominął również powiatu parczewskiego. Choć przemiany wywołane rozwojem gospodarki są nieuniknione, istotne jest aby nie powodowały dalszej degradacji środowiska. Jednocześnie muszą być podejmowane działania dla restytucji tego, co w przeszłości uległo zniszczeniu.

Współczesna ochrona środowiska, a w tym ochrona przyrody, wymaga znacznych środków finansowych, ale nie mniej ważne jest podejmowanie profesjonalnych działań prawnych i organizacyjnych umożliwiających zachowanie równowagi pomiędzy rozwojem gospodarczym a środowiskiem naturalnym oraz racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody.

Sprawy ochrony środowiska stały się również bardzo istotne dla gminy Parczew.

Z inicjatywy burmistrza Miasta i Gminy Parczew został powołany zespół konsultacyjny do opracowania gminnego programu ochrony środowiska.

W skład zespołu weszło 12 osób przedstawicieli różnych instytucji m.in. z-ca przewodniczącego Komisji Rolnictwa Leśnictwa i Ochrony Środowiska i BP Rady M i G, członkowie zarządu M i G, przedstawiciele starostwa, Urzędu Miasta i Gminy, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Zakładu Usług Komunalnych, nauczycieli ze Szkół Podstawowych oraz przedstawiciel Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego.

Zadaniem członków jest współpraca z autorem opracowania poprzez czynny udział w spotkaniach konsultacyjnych. Wynikiem tych spotkań będzie gminny program ochrony środowiska gminy i miasta Parczew.

Do najważniejszych zagrożeń środowiska w gminie należą: zanieczyszczenia wód substancjami biogennymi pochodzące z komunalnej oczyszczalni ścieków, krochmalni,

nieszczelnych szamb, spływy herbicydów i pestycydów z pól. Emisja spalin z pojazdów silnikowych. Emisja zanieczyszczeń z: mieszalni pasz, młyna, wysypiska śmieci, domowych kotłowni, zakładów rzemieślniczych.

W gminie Parczew przeważają gleby pseudobielicowe, bielicowe, rdzawe i brunatne klasy IV a i IV b. Są kwaśne i bardzo kwaśne. Należy więc zwrócić uwagę na wapnowanie gleb.

Jednym z ważnych punktów na rzecz ochrony środowiska jest likwidacja dzikich wysypisk oraz zagospodarowanie gminnego wysypiska (izolacja od podłoża). Gmina rozpoczęła działania do utworzenia zbiorczych punktów wyposażonych w pojemniki do selektywnej zbiórki odpadów: szkło, papier, tworzywa sztuczne. Natomiast nadmiar osadów z oczyszczalni można zagospodarować w sposób bardzo pożyteczny. Osady te uzyskały pozytywny wynik

Instytutu IUNG z Puław i po poddaniu higienizacji mogą być dopuszczone do sprzedaży jako eko - nawóz. Charakteryzują się one dużą zawartością składników niezbędnych dla rozwoju roślin. Problem jednak w tym czy rolnicy zechcą skorzystać z tego typu oferty.

Jednak największym problemem jest brak lub niedostateczna świadomość ekologiczna społeczeństwa. Dlatego konieczna jest edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży już w szkole.

Zostanie także powołana na terenie gminy społeczna gminna straż ochrony środowiska, której zadaniem będzie szerzenie świadomości ekologicznej i ochrona przyrody.

Mam nadzieję, że program ten wskaże najważniejsze problemy i pomoże się z nimi uporać.

Elżbieta Szolucha
PZDR Parczew

Agro

Jasionka 5, 21-200 Parczew tel. 355-05-22

➤ Pasze Hendrix

➤ Nawozy

➤ Środki ochrony roślin

➤ Śruta sojowa i rzepakowa

➤ Nasiona kukurydzy

➤ Wyposażenie budynków inwentarskich

➤ Folia do sianokiszzonek

➤ Doradztwo

Zapraszamy

PPUH „ROLBUD”

Spółka jawna 21-200 Parczew

ul. 11 Listopada 82 tel. 083 355 06 39

ul. Składnicowa tel. 083 355 12 06

*oferuje: nawozy
materiały budowlane*

Wartości odżywcze pokrzywy

Pokrzywę zaliczamy do roślin o nadzwyczajnym działaniu. Rośnie przeważnie w miejscach zacienionych na stanowisku zasobnym w próchnicę i związki azotowe, w wilgotnych ogrodach, zaroślach, przy płotach. Łodygi i liście pokrzywy są bardzo parzące, zawierają kwas mrówkowy. Surowcem pożytkowym jest liść. Wierzchołki pędów ściąga się tuż przed kwitnieniem, a po przewiednięciu obrywa liście i suszy w ciepłym, przewiewnym pomieszczeniu. Sok otrzymuje się głównie z młodych, świeżych ulistnionych pędów, zbieranych najlepiej w maju. Liść pokrzywy zawiera flawonoidy, garbniki, chlorofil, kwasy organiczne /kremowy, octowy, glikogenowy/, witaminy A, B, C, E, K, sole mineralne, wapń, fosfor, magnez, żelazo, potas, krzem. W korzeniach pokrzywy znajdują się kwasy organiczne, lecytyna, sole mineralne, rozpuszczalna krzemionka.

Od dawna przypisywano pokrzywie właściwości odżywcze i regulujące przemianę materii. Pokrzywa wpływa korzystnie na perystaltykę jelit oraz ma szerokie zastosowanie w leczeniu domowym.

Picie wyciągu z pokrzywy

zwiększa zawartość hemoglobiny we krwi. Ponadto pokrzywa ma działanie moczopędne, przeciwkrwotoczne, odkażające, regulujące i gojące, wiatropędne i przeciwreumatyczne. W warunkach domowych pokrzywę można wykorzystać przeciw krwotokowi z nosa, zaburzeniach przemiany materii, przeciwko niezbytym dróg oddechowych, przy schorzeniach reumatycznych, nerwobólach. Jest świetnym środkiem moczopędnym i mlekopędnym dla matek karmiących.

Świeży sok z liści jest doskonałym środkiem ogólnie wzmacniającym i zwiększającym siły obronne organizmu, szczególnie w grypie i przy przeziębieniach.

Odmładzające działanie pokrzywy znają już nasze babcie. Kuracje przeprowadzamy wiosną, pijąc przez 3-4 tygodni po 3-4 łyżki soku z młodych pokrzyw dziennie rozcieńczając je wodą w proporcji 1:1. Przy bólach reumatycznych zalecane są kąpiele /200g suszonej pokrzywy na 1 wannę/. Takie kąpiele stosować można przy zapaleniu korzonków nerwowych.

Młode liście pokrzywy można dodawać do zup, sałatek, surówek, knedli, ciast.

Wywar oraz nalewki z liści i korzeni pokrzywy są stosowane w kosmetyce przy wypadaniu włosów, a także przy łupieżu i łojotoku. W tym celu naciera się wysuszoną skórę głowy przez kilka dni lub myje włosy. Płukanie włosów wywarem nadaje włosom połysk i puszystość.

Korzenie pokrzywy wykopane wiosną lub jesienią dobrze wyszczołkować pod bieżącą wodą i drobno posiekać, włożyć do butelki i zalać alkoholem, postawić w ciepłym miejscu na 2 tygodnie. Pokrzywa także usuwa przykry zapach potu, woń po spożyciu czosnku, ponadto stosuje się ją w chorobie popromiennej. Pokrzywa może być stosowana w żywieniu krów mlecznych oraz jako dodatek świeżych lub suszonych liści do karmy dla kur wpływając na wzrost i nieśność, twardość skorupki jaj i cenne zabarwienie żółtka, a u zwierząt futerkowych na połysk i gładkość sierści.

Wyciąg z pokrzywy stosujemy przy zwalczaniu mszycy w ogródkach warzywnych i kwiatowych oraz nawóz stosując jako gnojówkę.

*Opracowanie: Barbara Pachala
Specjalista ALOW*

Pozwólmy sobie pomóc ...

Dziś ciągle spotykamy zmiany w naszym życiu. Wszystko szybko się zmienia, a my musimy temu sprostać. Na rynku rośnie konkurencja, mamy coraz więcej towarów i usług lecz nasze dochody się zmniejszają lub tracimy pracę. Często stajemy się bezradni. Lecz nie wolno nam się załamywać, trzeba stawiać czoło trudnościom poszukując dodatkowego źródła dochodu.

Nasza wieś musi rozwijać się wielofunkcyjnie co przyczyni się do zwiększenia zatrudnienia i zmniejszenia bezrobocia. Potrzebujemy ludzi przedsiębiorczych skłonnych do

przejawiania ducha inicjatywy i zaradności.

Ważnym elementem potrzebnym dla rozwijania przedsiębiorczości na wsi jest prowadzenie działalności doradczej niezbędnej do wskazania nowych pomysłów w zakresie kierunków działalności gospodarczej. Należy dążyć aby dużo osób podnosiło swoje kwalifikacje, korzystało ze szkoleń i kursów aby móc przekwalifikować się jeśli zajdzie taka potrzeba.

Zespół Reorientacji Rolników Działający przy WODR w Lublinie z |s w Końskowoli Oddział w Grabowie zaprasza do współpracy

rolników i ich rodziny, które nie posiadają w dłuższej perspektywie szansy utrzymania się z produkcji rolniczej. Misją zespołu jest wprowadzenie naszych rolników na drogę nowego - pozarolniczego rozwoju, dającego szansę utrzymania się. Współpraca z mieszkańcami obszarów wiejskich polega na pomocy w;

- określaniu możliwych ścieżek wyjścia z trudnej sytuacji,
- wyborze kierunku - drogi prowadzącej do "samo-utrzymania się",
- realizacji przyjętego kierunku rozwoju.

Alina Karwacka

OFFERUJEMY:

- Zestawy rozdrabniająco-mieszające:
 - Śrutownik ssąco-tłoczący i mieszalnik 1 tona - wydajność 1t/h
cena urządzenia zawiera transport,
 - Silosy zbożowe BIN o pojemności od 10 do 500 ton,
 - Przenośniki ślimakowe,- Suszarnie podłogowe,
 - Przenośniki pneumatyczne (dmuchawy) do ziarna,
 - Autokarmniki dla trzody chlewnej.

Zapraszamy

Autoryzowany Dystrybutor BIN Agro - INSTAL Adam Kulik Bazanów Nowy 75
08-500 Ryki, woj. Lublin

WESTFALIA

*Autoryzowany dealer firmy
Westfalia Landtechnik Polen Sp. z o.o.*

P.P.H.U. „MLEKO-SYSTEM”

Radosław Kozak

ul. Składnicowa 8

21-200 Parczew

tel. (083) 355 13 09, fax. (083) 355 13 08

- Sprzedaż i montaż urządzeń udojowych i schładzających
 - Sprzedaż oryginalnych części zamiennych
 - Sprzedaż środków higieny doju
 - Atestacje urządzeń udojowych
 - Całodobowy serwis

Wydawca: Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lublinie Oddział w Grabanowie

DYREKTOR WODR w Lublinie zs. w Końskowoli: mgr inż. Andrzej Ryl

Z-ca Dyrektora ds. Oddziału w Grabanowie inż. Arkadiusz Szymoniuk

Adres Redakcji: WODR Oddział Grabanów 21-500 Biała Podlaska,

tel. (0 83) 343 37 92, fax 343 81 98, e- mail gazeta@cyber.pl

Red. nacz. Marek Lewandowski. Skład komputerowy: Andrzej Mazur. Druk: Ireneusz Wagner.

Korekta: Czesława Mirczewska, Wanda Zajac. Zam. 8/01 nakł. 1000 egz.

Adresy i telefony Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego: Biała Podlaska ul. Żeromskiego 3
tel/fax 343 32 34, Łuków ul. Czerwonego Krzyża 4 tel/fax (0 25) 798 39 58, Parczew ul. Piwonia 50 tel/fax 354
24 74, Radzyń Podlaski ul. Dąbrowskiego 9 tel/fax 352 84 06, Wisznice ul. Warszawska 13 tel/fax 378 22 49

Soltyś naszej wioski używa POLIFOSKI®

ORYGINALNE
POLIFOSKI
TYLKO
Z POLIC

Zawsze kupuję to, co sprawdzone - oryginalne POLIFOSKI® z POLIC. Dzięki nim mogę być pewny, że plon będzie obfity! POLIFOSKI® są cennym źródłem makro- i mikrośladników dla uprawianych roślin oraz poprawiają ich odporność na choroby, szkodniki i mrozy. Jako, że stosuję również polickie POLIMAGI® i POLIDAP®, cały system nawożenia mogę idealnie dostosować do mojej gleby i każdego rodzaju upraw. Najwyższa światowa jakość i udowodniona skuteczność rodziny nawozów z „POLIC” - oryginalnych POLIFOSEK®, POLIMAGÓW® i POLIDAPU® - gwarantuje moim roślinom doskonałe warunki do rozwoju. Warto je stosować, by pomnożyć plon.

Zapraszamy do naszych punktów sprzedaży

Zakłady Chemiczne „POLICE” SA

ul. Kuźnicka 1, 72-010 Police, Biuro Sprzedaży Krajowej: tel.: (091) 317 4303, fax: (091) 317 4772

„POLICE” - dobre na każdym polu